

Vosges-Mosellanes (Saint-Quirin)

Frankrijk, 20-27 september 2025

Verslag

KNNV-natuurvakantie

K13-2025

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter	4
Kampdeelnemers en bestuur	5
Geologie van Saint-Quirin (bijdrage van Sietske Batenburg)	6
De excursies.....	10
Toelichting op kaarten en beschrijvingen	10
Dimanche 21 septembre: Grotte des Bacelles et La Belle Roche	11
Lundi 22 septembre matin: Musée du Pays de Sarrebourg et Chapel des Cordeliers.....	14
Lundi 22 septembre après-midi: Canal de la Marne au Rhin et Rocher du Corbeau.....	16
Mardi 23 septembre: Petit Blancrupt, Sarre Blanche et Chaude Poêle	18
Mercredi 24 septembre: Elsassblick et Refuge d'Altmatt (et Rocher de Mutzig).....	20
Jeudi 25 septembre matin: Le KiBoKi et Le Grand Rougimont.....	22
Jeudi 25 septembre matin: Natzweiler-Struthof.....	23
Jeudi 25 septembre l'après-midi: Cascade de la Serva et Champ du Feu.....	26
Vendredi 26 septembre le matin: Plan d'Eau de Walscheid et Forêt de Walscheid.....	28
Vendredi 26 septembre l'après-midi: Chapelle Saint-Léon et Col du Bloecherplats	29
De waarnemingen	30
Toelichting op de tabellen	30
Vogels	31
Overige gewervelden (zoogdieren, amfibieën) en ongewervelden (weekdieren, spinachtigen en insecten)	32
Planten	34
Mossen	39
Schimmels (Paddenstoelen)	42

Lichenen (Korstmossen)	46
Mycetozoa (Slijmzwammen)	46
Cyanobacteria (Blauwalgen).....	46
Verantwoording	47

Voorwoord van de voorzitter

Het duurde even voordat de inschrijvingen goed op gang kwamen, maar uiteindelijk waren er toch 15 deelnemers aan het najaarskamp in St.-Quirin in de noordelijke Vogezen (Vosges Mosellanes, ook wel Zandsteen-Vogezen genoemd wegens de predominantie van Buntsandstein). Deze streek is veel minder bekend (en ook veel minder toeristisch) dan de centrale Hoge Vogezen, waar Buntsandstein en jongere sedimenten grotendeels weg geërodeerd zijn zodat vooral het onderliggende graniet aan de oppervlakte komt. Voor de geologie van St.-Quirin kan ik verwijzen naar het stukje van Sietske (die er bij was in het KNNV-kamp op deze plek in 2020) elders in dit verslag. Voor Geertje en mij was dit de derde keer in St.-Quirin (na mei 2016 en augustus/september 2020) en Marc komt al vele jaren hier. Hij kent de streek en wijde omgeving op zijn duimpje en heeft vele contacten met 'locals'. Eén daarvan (Serge) heeft ons begeleid naar een fraaie vindplaats van *Asplenium obovatum* subsp. *billotii* (Lancetvormige streepvaren, synoniem: *A. obovatum* subsp. *lanceolatum*. In de Vogezen zeldzaam; 1 vindplaats in Nederland [Amsterdam])).

Het kampterrein is fraai en prima gelegen, maar onderhoud, hygiëne en toegankelijkheid van de voorzieningen lieten te wensen over. Deels zal dat te maken hebben gehad met het aflopen van het seizoen (na het beginweekend waren wij nog de enige klanten en na ons vertrek ging de camping dicht). Verder verliep het kamp in goede harmonie (mij heeft tenminste geen wanklank bereikt). En dat terwijl toch niet alles meezat, met name het weer: de Vogezen - zeker hier net ten westen van de kam - zijn berucht om hun hoge neerslagcijfers. Zondag, de eerste excursiedag, was nog aardig, maar daarna hebben we geloof ik elke dag wel regen gehad, meestal de hele dag door. Maar goed, alles went, en 's avonds bij de kring zaten we in ieder geval droog in de kapschuur. Niemand is eerder vertrokken vanwege de regen! De meesten van ons hebben op de vertrekdag helaas wel hun spullen nat moeten inpakken.

De klimatologische omstandigheden maken de Vosges Mosellanes ideaal voor diverse bijzondere mossen, lichenen, schimmels, wolfsklauwen en varens. Zelfs voor een (korst)mossenkenner onder ons was het bezoek aan de vindplaats van Platte of Engelse vliesvaren (*Hymenophyllum tunbrigense*) het hoogtepunt van deze week!

We sloten het kamp af met een gezellig etentje bij l'Atelier Food in het dorp.

Loek Batenburg

Kampdeelnemers en bestuur

Aan het kamp namen de navolgende vijftien personen deel¹: Annette Molenaar, Ans den Haan, Evert Smit, Claudine Holla, David de Wit (excursieregelaar), Jacques Bogaarts, José Walters, Loek Batenburg (voorzitter), Geertje Pettinga, Marc Schmitz (excursieregelaar), Marike de Haan-Zaalberg (admin), Wim de Haan, Renée Simons, Ruud Kuipers, Wim Heijligers.

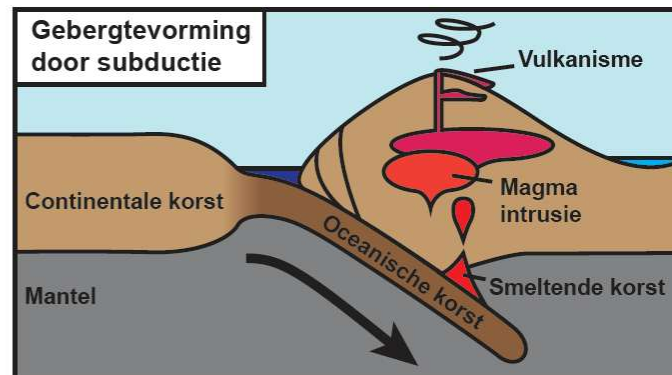
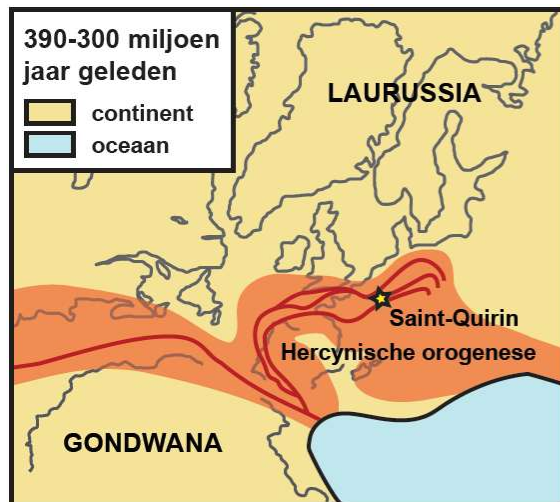
¹ Op alfabetische volgorde van voornaam; partners staan echter bij elkaar; bestuursfuncties tussen haakjes. Foto's v.l.n.r. 1, 2 en 4: Ans.

Geologie van Saint-Quirin (bijdrage van Sietske Batenburg)

Het landschap rond Saint-Quirin wordt gevormd door lagen rode zandsteen en conglomeraat die zo'n 250 miljoen jaar geleden zijn afgezet en rond 50 miljoen jaar geleden omhoog zijn gekomen. Het resulterende gebergte zijn de zandsteen-Vogezen, gelegen tussen het dal van de Moezel in het noordwesten en het dal van de Rijn in het oosten. De zandsteen-Vogezen liggen ten noorden van de centrale Vogezen, die we met veel kampdeelnemers hebben gezien vanaf de Rocher de Mutzig, met 1010 m de hoogste berg van het Donon-massief. Vanaf de Donon zelf stromen de witte en rode Saar richting het noordwesten, waar ze zich samenvoegen in Hermelange en verder stromen als de Saar. Saint-Quirin ligt in het stroomgebied van de rode Saar, die indrukwekkende kliffen heeft uitgesneden in rode zandsteen.

Plaattektoniek

Om de geologie van de Vogezen te begrijpen, moeten we 400 tot 300 miljoen jaar terug in de tijd naar de vorming van het supercontinent Pangea. Tijdens het Devoon en Carboon botsten de continenten Laurussia (het huidige Noord-Amerika en grote delen van Europa en Azië) en Gondwana (Zuid-Amerika, Afrika, Antarctica, Australië en Indië) op elkaar, waardoor zich een enorme gebergteketen vormde. Deze periode van gebergtevorming heet de Hercynische orogenese en was een belangrijke fase in het ontstaan van het huidige Europa. In Frankrijk en Duitsland ontstonden gebergtes zoals het Armoricaans Massief in Bretagne, de Morvan in midden-Frankrijk en de Harz in midden-Duitsland.

Het botsen van de continenten leidde tot verdikking van de korst, waardoor een gebergtemassief gevormd werd. Dit ging gepaard met veel vulkanisme, waarbij gesmolten magma zijn weg baande door de aardkorst (intrusie). Als bellen van magma onderweg stolden, werden granieten gevormd. De Centrale Vogezen zijn een groot complex van verschillende generaties intrusieve gesteenten.

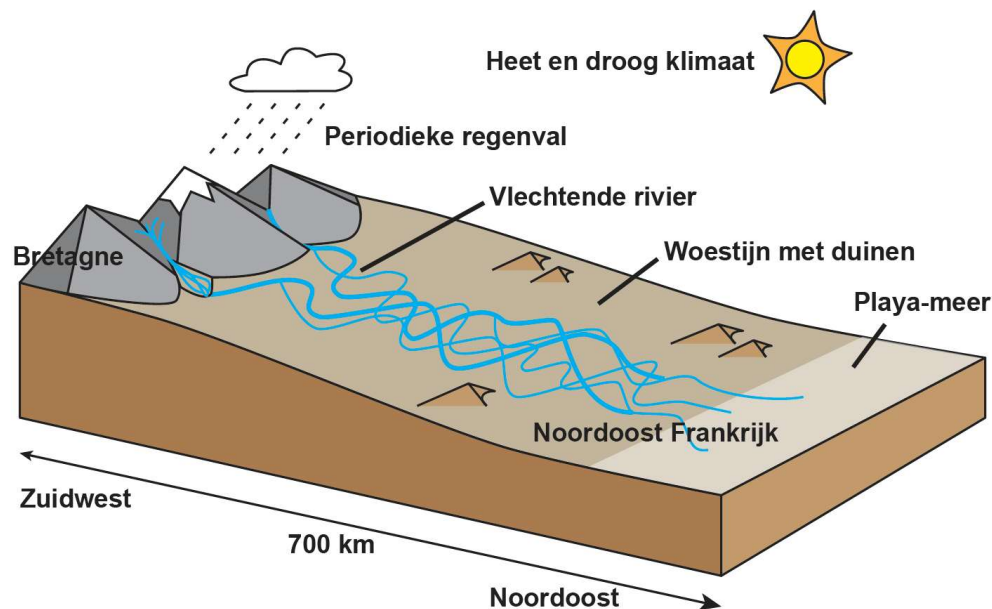
Links: Paleogeografie van Pangea tijdens de Hercynische orogenese. Rechts: Schematische weergave van subductie en gebergtevorming, waarbij oceanische korst onder continentale korst schuift en de continenten uiteindelijk op elkaar botsen.

Langs de randen van de Vogezen zijn soms sporen van vulkanisme dichtbij het aardoppervlak te zien. In de vallei van de witte Saar zagen we op de helling veelkleurige vulkanische sedimenten met mineralen, en langs de weg een groeve van bruinrood vulkanische gesteente dat werd gewonnen voor de ondergrond van wegen en spoorlijnen.

Erosie

Aan de randen van de Hercynische gebergteketen vormden zich ondiepe bekkens en moerassen. Hier groeiden in het Carboon vroege landplanten zoals varens, wolfsklauwen en paardenstaarten tot een weelderige vegetatie. Afzettingen van plantenresten uit het Carboon vormen belangrijke reservoirs van steenkool in Duitsland, België, en de noordpunt van Frankrijk, maar in de buurt van Saint-Quirin is weinig kool bewaard gebleven. Dat komt omdat de Vogezen onderhevig waren aan erosie zodra ze gevormd werden. Wind en water sleten het reliëf weg totdat het gebergte helemaal afgevlakt was. Pas aan het eind van het Perm en het begin van het Trias (~250 miljoen jaar geleden) werd er weer sediment afgezet in het noordoosten van Frankrijk.

Klimaat en sedimentatie

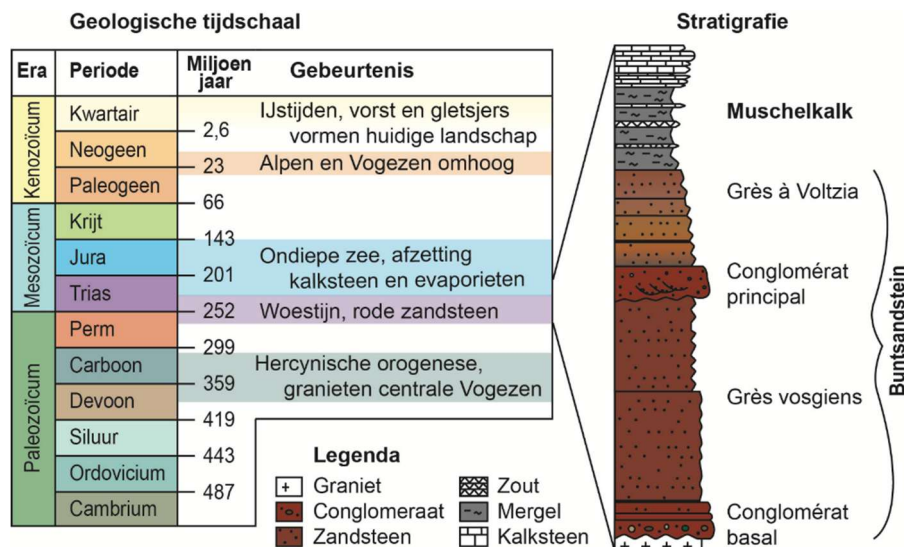

In het Trias vormden alle landmassa's opeengepakt het supercontinent Pangea en heerste op grote delen van de wereld een extreem heet en droog klimaat. Noordoost Frankrijk was een woestijngebied met duinen en vlechtende rivieren.

Reconstructie van het milieu van Noord-Frankrijk in het Trias.

Deze rivieren konden plotseling overstroomd worden door hevige regenval in Bretagne, waar toentertijd een gebergte was dat inmiddels grotendeels is afgevlakt door erosie. De vlechtende rivieren konden veel water en sediment vervoeren, van fijne kleideeltjes tot grote keien. Dit materiaal raakte onderweg afgerond en werd ongesorteerd (alle korrelgroottes door elkaar) afgezet in geulen, stroomribbels en banken. De hoeveelheid aangeleverd sediment en de korrelgrootte varieerde door het klimaat en de tektoniek in het brongebied. Tussen de korrels sloeg ijzeroxide (roest) neer, een kenmerk van een heet en (meestal) droog woestijnlandschap. De oxides van ijzer en andere metalen zoals mangaan veroorzaakten de rode kleur van het gesteente.

De rode zandsteen- en grindafzettingen uit het late Perm en vroege Trias worden Buntsandstein genoemd. Vroeger werd deze naam gebruikt voor een tijdvak, maar nu weten we dat deze sedimenten niet overal in Europa even oud zijn. In de zandsteen-Vogezes vormt de Buntsandstein grote kliffen, en zijn de bodems rood.

Links: Geologische tijdschaal van het Phanerozoïcum met belangrijke gebeurtenissen in de vorming van het landschap rond Saint-Quirin (N.B. de tijd-as is niet lineair). Rechts: Schematische stratigrafische kolom van de sedimenten rond Saint-Quirin.

De lagen die grind bevatten, de conglomeraten, zijn hard en beter bestand tegen verwerking dan de zandstenen en lagen met fijner materiaal. Hierdoor vormt met name het Conglomérat principal de toppen in het landschap. In de conglomeraten zijn stroomgeulen te herkennen, en woeste gelaagdheid. Door stroomribbels en niet-horizontale gelaagdheid te herkennen, kunnen we de stroomrichting van de rivier bepalen. Onderzoek naar de samenstelling van de grindkorrels wijst naar het Armoricaans massief als brongebied.

De zandsteenlagen met minder grind, zoals de Grès vosgiens en de Grès à Voltzia, worden al eeuwenlang gewonnen als materiaal om huizen van te bouwen en kunst te maken.

In het vroege Trias droogde het water in het enorme vlechtende riviersysteem op voordat de zee werd bereikt, maar in het midden-Trias vormde zich een ondiepe zee in het noorden waarin fijn sediment werd afgezet.

Deze zee strekte zich ver uit over een vlak landschap, waardoor kleine zeespiegeldalingen ervoor konden zorgen dat de zee droogviel en er zout werd afgezet. Als de zee dieper was werd mergel gevormd, een mengeling van kalksteen en klei. De mergels, zouten en kalkstenen zijn deel van de Muschelkalk. De kalkrijke lagen worden gewonnen als bouw materiaal, bijvoorbeeld in de cementfabriek van Heming.

Het huidige landschap

In het Paleogeen, vanaf 65 miljoen jaar geleden, was er een belangrijke fase van gebergtevorming in Europa: de Alpiene orogenese. Terwijl de Alpen ontstonden, werd ook het oude massief van de Vogezen opnieuw omhoog gebracht. Boven het gebied waar nu Saint-Quirin ligt, lagen oorspronkelijk dikke lagen mergel en kalksteen, die zijn weggesleten door rivieren. Ten westen van het kampgebied zijn deze lagen nog te herkennen als een door de Moezel uitgesleten serie langgerekte richels of côtes in het landschap van de Lorraine. In de centrale en zandsteen-Vogezen hebben de IJstijden in het Kwartair diepe dalen met steile wanden uitgesleten. Rond het kampgebied zagen we enkele komronde dalen, zogenaamde cirques, karen of keteldalen. Hier heeft een gletsjer tegen de bergwand gelegen, die al naar beneden stromend schrapend een holte heeft gevormd. Inmiddels zijn de vlakke bodems van gletsjerdalen verder uitgesleten door rivieren en beken, zoals de witte en rode Saar. De imposante kliffen van zandsteen en conglomeraat die de erosie hebben weerstaan zijn gebruikt om burchten en kerken op te bouwen, en vormen een goed substraat voor bijzondere varens.

Bronvermelding

Bourquin, S., Bercovici, A., López-Gómez, J., Diez, J.B., Broutin, J., Ronchi, A., Durand, M., Arché, A., Linol, B. and Amour, F., 2011. The Permian–Triassic transition and the onset of Mesozoic sedimentation at the northwestern peri-Tethyan domain scale: palaeogeographic maps and geodynamic implications. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology*, 299(1-2), pp.265-280.

Bourquin, S., Durand, M., 2007. International field workshop on "The Triassic of Eastern France", october 2-7, 2006. Editions de Géosciences-Rennes, 80 p.

Bourquin, S., Guillocheau, F. and Péron, S., 2009. Braided rivers within an arid alluvial plain (example from the Lower Triassic, western German Basin): recognition criteria and expression of stratigraphic cycles. *Sedimentology*, 56(7), pp.2235-2264.

Bourquin, S., Peron, S. and Durand, M., 2006. Lower Triassic sequence stratigraphy of the western part of the Germanic Basin (west of Black Forest): fluvial system evolution through time and space. *Sedimentary Geology*, 186(3-4), pp.187-211.

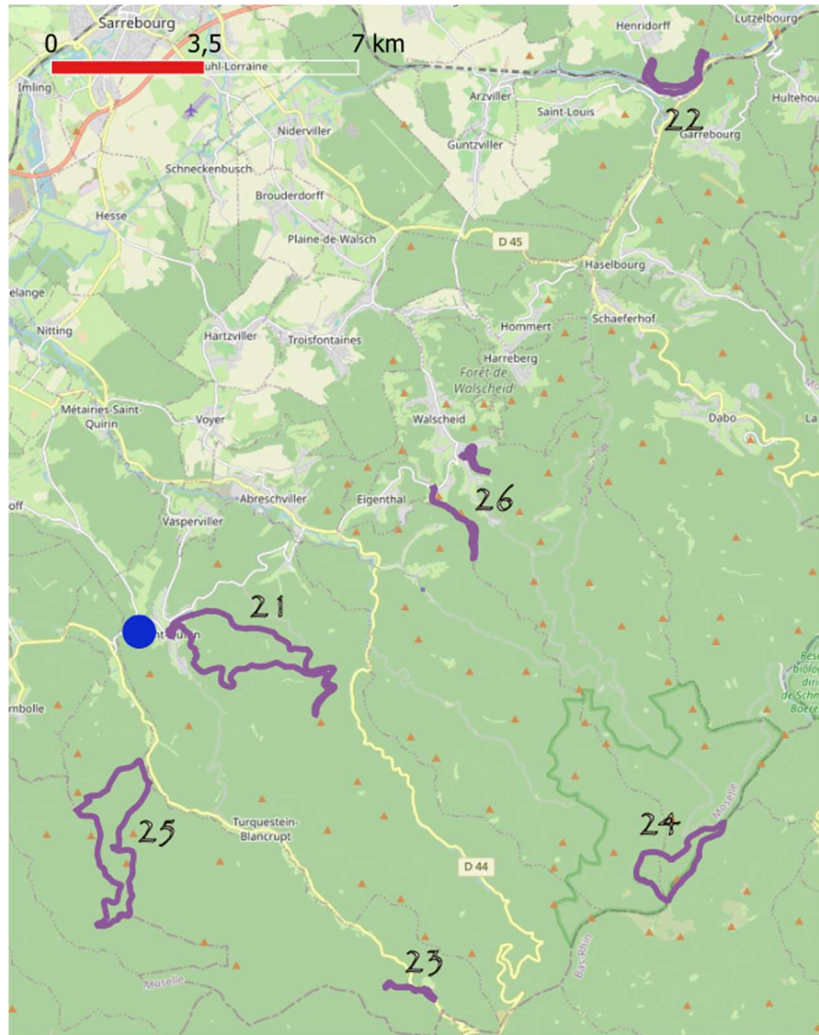
Delangle, C., 2016. Vosges, guide géologique. Société Géologique de France, 256 p.

Deshaies, M., 2006. Lexa-Chomard, C. Pautrot, Géologie et géographie de la Lorraine. Metz: Éditions Serpenoise, 2006. Revue Géographique de l'Est, 46(3-4).

Ziegler, P.A., 1990. Geological atlas of western and central Europe. Geological Society of London.

De excursies

Toelichting op kaarten en beschrijvingen

Op het kaartje hiernaast staan de wandelingen, waarbij de nummers 21 t/m 26 verwijzen naar de bezoeksdatum. De blauwe stip markeert het dorpje Saint-Quirin.

Niet op de kaart aangegeven zijn het bezochte museum en de kapel in Sarrebourg (22 september) en het concentratiekamp Natzweiler-Struthof (25 september).

Van elke wandeling is hierna een detailkaart opgenomen en een korte beschrijving van de gevolgde route en eventuele bijzonderheden/opmerkingen e.d.

Voor elke wandeling wordt voor zover van toepassing puntsgewijs genoemd:

- Lokale naam en coördinaten Parkeerplaats (P)
- Lengte autorit
- Lengte wandeling
- Hoogteverschil

Ondergrond van de kaarten is OpenStreetMap (OSM; <https://www.openstreetmap.org/>). De detailkaarten geven de wandeling zo exact mogelijk weer, waarbij vaak al dan niet gemarkeerde wandelpaden en boswegen zijn belopen, die veelal op OSM of op wandelapps zijn terug te vinden. Waar dat niet het geval is (hele smalle wandelpaadjes) kan de exacte looproute meestal worden afgeleid van de op de desbetreffende datum genoteerde waarnemingen, bijv. via <https://observation.org/> (menu: Ontdek / Ontdek omgeving).

Geel gemarkeerde teksten in dit hoofdstuk verwijzen naar foto's op dezelfde of eerstvolgende pagina.

Dimanche 21 septembre: Grotte des Bacelles et La Belle Roche

De wandeling start bij de camping en voert via Saint-Quirin, de Ruisseau de Saint-Quirin, Rue du Moulin en Rue Brûlée naar het bos. Eerste doel is de Grotte des Bacelles, waar na enig zoeken en op aanwijzing van Marc als grote bijzonderheid de gametofyt-vorm van *Trichomanes speciosum* (syn. *Vandenboschia speciosa*) wordt aangetroffen. Verder overwinterende Dagpauwoog.

Een deel van de groep gaat hierna terug naar de camping en de rest vervolgt de wandeling over de Col de Lendenstein (477 m) naar La Belle Roche (570 m).

Lokale naam en coördinaten P	Camping municipale de Saint-Quirin; 48.613351, 7.072359
Gebiedsnaam Observation.org	Saint-Quirin
Lengte wandeling	14,1 km
Hoogteverschil	270 m

Op de rotsen boven de afgrond bij Belle Roche groeit **Lasallia pustulata**. De hier aanwezige abri biedt een droge rustplek en een mooi uitzicht naar de heuvels in het zuidoosten. De wandeling gaat verder een stukje naar het zuiden naar de groeiplaats van Duitse brem en vervolgens onder langs La Belle Roche (NB Grotte de la Belle Roche niet bezocht) en ten slotte via Les Quatres Chemins en langs de Ruisseau de l'Engenthal weer terug naar de camping.

Enkele soorten:

Vogels: Rode wouw, Raaf, Bosuil, Middelste bonte specht ;

Insecten: Argusvlinder, Vliegend hert, Paarse schallebijter

Planten: 15 soorten varens, waaronder Zwartsteel, Blaasvaren, Stippelvaren, Trichomanes speciosum, verder Boswederik, Duitse brem, Wolfskers

Schimmels: Kopperode spijkerzwam

Lichenen: Lasallia pustulata

Mossen: Gewoon appelmos, Dwergmos, Groot klokhoedje, Glanzend etagemos, Eekhoortjesmos, Glad kringmos, Groot zweepmos, Bros roestmos

Lunchpauze bij de
Grotte des Bacelles
(foto: Ans)

Lundi 22 septembre matin: Musée du Pays de Sarrebourg et Chapel des Cordeliers

Op maandagochtend 22 september 2025 regende het hard, en het weerbericht zei dat het de hele dag zou blijven regenen. Echt een dag om naar het Musée du Pays de Sarrebourg te gaan voor het beroemde glas-in-lood raam van Marc Chagall. Gelukkig zijn het museum en de kapel met het raam op maandag geopend en konden we er niet ver vandaan parkeren, net buiten het centrum van Sarrebourg met betaald parkeren. Het museum en de kapel kun je met één kaartje bezoeken en we kregen groepskorting. We begonnen in het museum zelf, met een tentoonstelling over hoe het museum voorwerpen binnen krijgt, o.a. kratten vol archeologische artefacten, en hoe die gecatalogiseerd en geconserveerd worden. Bij al dat werk staan we meestal niet stil als we een museum bezoeken.

Op de afdeling archeologie stonden een paar enorme Gallo-romeinse godenbeelden van een fijnkorrelige kwaliteit Buntsandstein, en kleine 'grafhuisjes', stenen blokken met een dakje en een aanduiding van een deur, waarschijnlijk voor de zielen van gestorvenen. Een deel van de stenen komt uit de groeve bij het Croix Guillaume vlakbij St.-Quirin². Ook is er een afdeling met beroemd porselein uit Niderviller.

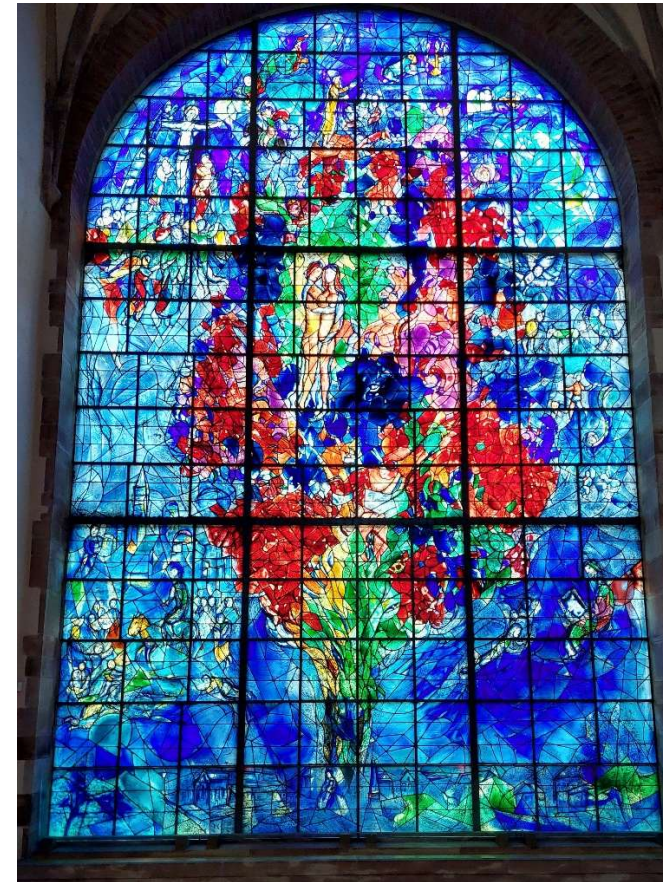
Maar het topstuk is het **enorme wandkleed La Paix** van Marc Chagall, gemaakt onder leiding van Yvette Cauquil-Prince. Zij schilderde zelf ook en heeft met meerdere beroemde kunstenaars wandkleden gemaakt. La Paix zit vol bijbelse voorstellingen, in allerlei kleuren uitgevoerd op een achtergrond van blauwe tinten. In een zaal boven werd getoond hoe dit gobelin werd geweven op een getouw van 5 meter breed, met een liggende schering (ketting) van witte katoen (de verticale draden van het kleed) en de inslag (horizontale draden) van gekleurde wol, die de schering bedekt. Onder de schering lag het 'karton', het ontwerp van Yvette Cauquil-Prince op basis van het werk van Chagall, met heel veel kleine vlakjes en kleurovergangen. Die overgangen zijn in heel dunne streepjes geweven om geen gaatjes te krijgen. De weefster moet steeds een paar scheringdraden met de hand optillen om de wol er door te vlechten. Omdat alles in elkaar grijpt kun je ook niet even een heel vlakje weven maar moet je met de hand over de hele breedte werken. Wat het nog onoverzichtelijker maakt is dat de weefsters alleen de bovenkant zien en dat is de achterkant van het werk! Pas als het kleed klaar is en van het getouw losgemaakt wordt zie je de goede kant. Er hingen ook 2 kleine kleden naar 2 aquarel-versies van de Minotaurus door Marc Chagall. Heel verschillend, één met duidelijke zwarte contourlijnen en één met geleidelijke meer aquarel-achtige kleurovergangen. Welke zou Chagall het mooist hebben gevonden?

Daarna liepen we naar de Chapelle des Cordeliers. Het klooster waar de kapel aan vast zat is afgebroken en toen zat er een groot gat in de kapel. Dat is opgevuld met een enorm **glas-in-lood raam** van 12 meter hoog naar een ontwerp van Marc Chagall. Het heet ook La Paix, maar het stelt een grote levensboom voor met felrode bladeren tegen een blauwe achtergrond. Helaas kwamen door het bewolkte weer

² Loek en ik maakten woensdag een mooie wandeling vanaf de camping om naar de Gallo-romeinse vindplaats vlakbij het Croix Guillaume te gaan. Daar is de oude steengroeve waar de blokken voor de beelden in het museum vandaan kwamen. Er staat nog een grafhuisje. Aan de Route forestier du Croix Guillaume stonden enorme struiken Wolfskers (*Atropa bella-donna*) in bes. We liepen langs les Quatre Chemins terug, met heel weinig regen!

de details niet zo mooi naar voren als op het tapijt. Toen we weer buiten stonden (regen) en omkeken naar de kapel zag je eigenlijk pas goed hoe groot het raam was.

Geertje Pettinga

Lundi 22 septembre après-midi: Canal de la Marne au Rhin et Rocher du Corbeau

Na het bezoek aan museum en kapel dronken we koffie in een ouderwetse Sarrebourgse brasserie, waar mensen de puzzel in de krant zaten te maken. Wij probeerden onopvallend een boterhammetje te eten en spraken af om te gaan wandelen bij het Canal de la Marne au Rhin vlakbij het Plan incliné. We parkeerden bij Hofmühle en gingen door het bos omhoog. Weer terug beneden liepen we langs het oude kanaal. Je kunt daar nog over een houten vlonderpad lopen, maar er hangt een waarschuwbord voor verrotte planken, maar ze waren gelukkig niet erg glad van de regen. Vanaf het vlonderpad zie je een oude sluismuur vol prachtige Steenbreekvarens. Even verderop is het Plan Incliné met een grote scheepslift met een bak van ruim 40 meter waarin schepen omhoog en omlaag getrokken kunnen worden langs de helling. Deze lift verving een trap van 17 sluizen binnen 4 km in het kanaal, waar schepen een dag over deden.

Met mooi weer zou je van vanaf St. Quirin naar Sarrebourg kunnen fietsen. Je moet dan eerst een heel steile helling op (e-bike), maar daarna is er een vrij vlakke fietsroute.

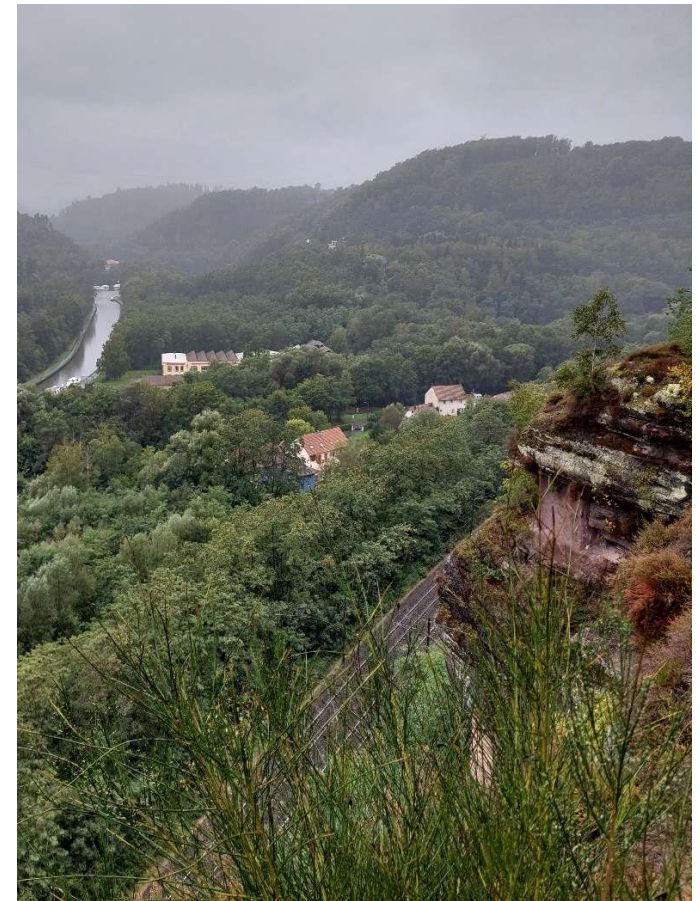
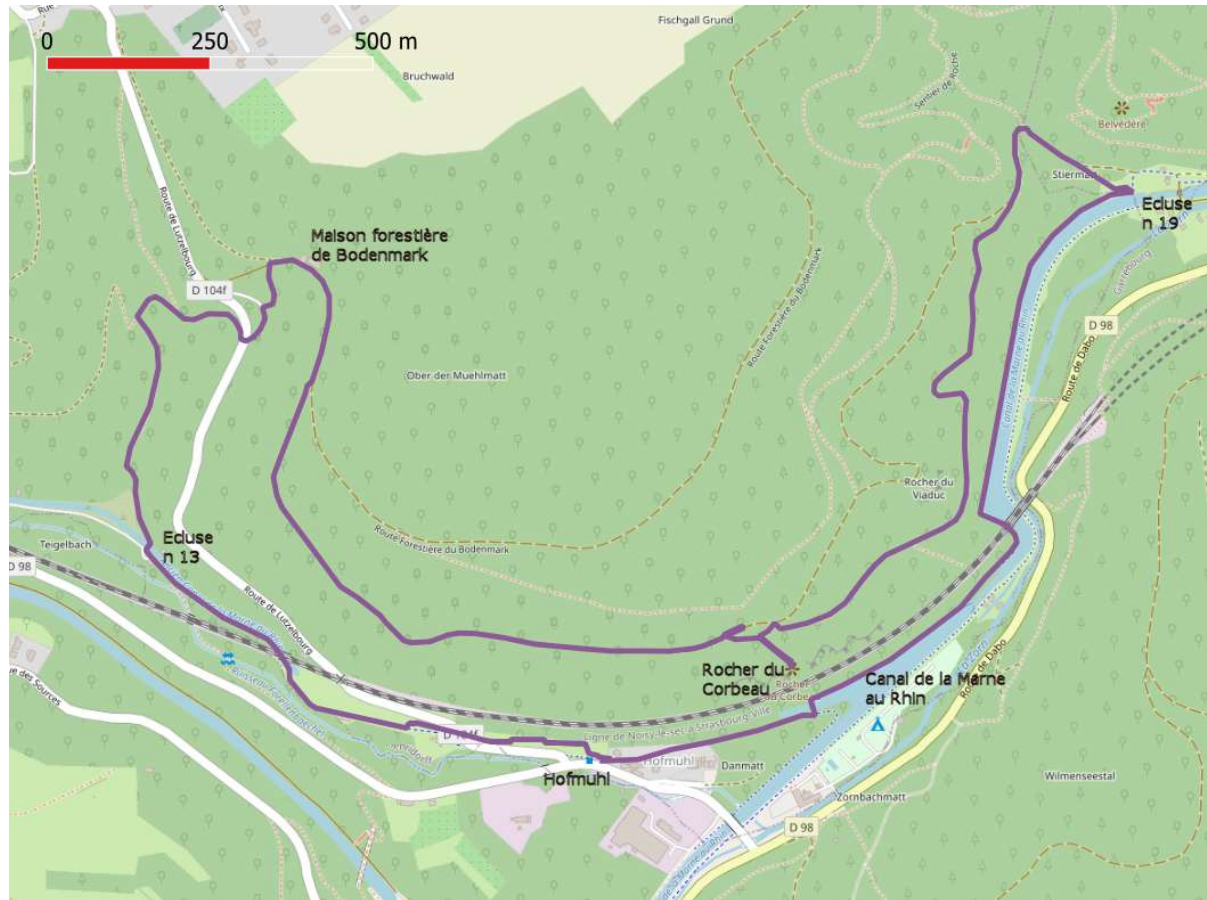
Geertje Pettinga

Beschrijving middagwandeling (zie navolgende kaart; beetje dubbelop met verhaal Geertje hierboven): vanaf de parkeerplaats bij Hofmühl aan de Rue de la Vieille Cité (D98) richting het oosten langs het Ancien Canal de la Marne au Rhin. Net vóór de Ecluse n° 19 de Lutzembourg het bos (Forêt Domaniale de Phalsbourg) in noordwestelijke richting en een stukje verderop afbuigend naar het zuiden. Ongeveer halverwege de wandeling een korte insteek naar de **Rocher du Corbeau met fraai uitzicht over het rivierdal** (of beter?: kanaaldal) en de omringende heuvels. Via het Maison forestière de Bodenmark de Route de Lutzembourg overstekend en weer door het bos via Ecluse n° 13 de Henridorf en een "toeristisch" plankenpad door het voormalige kanaal terug naar de parkeerplaats.

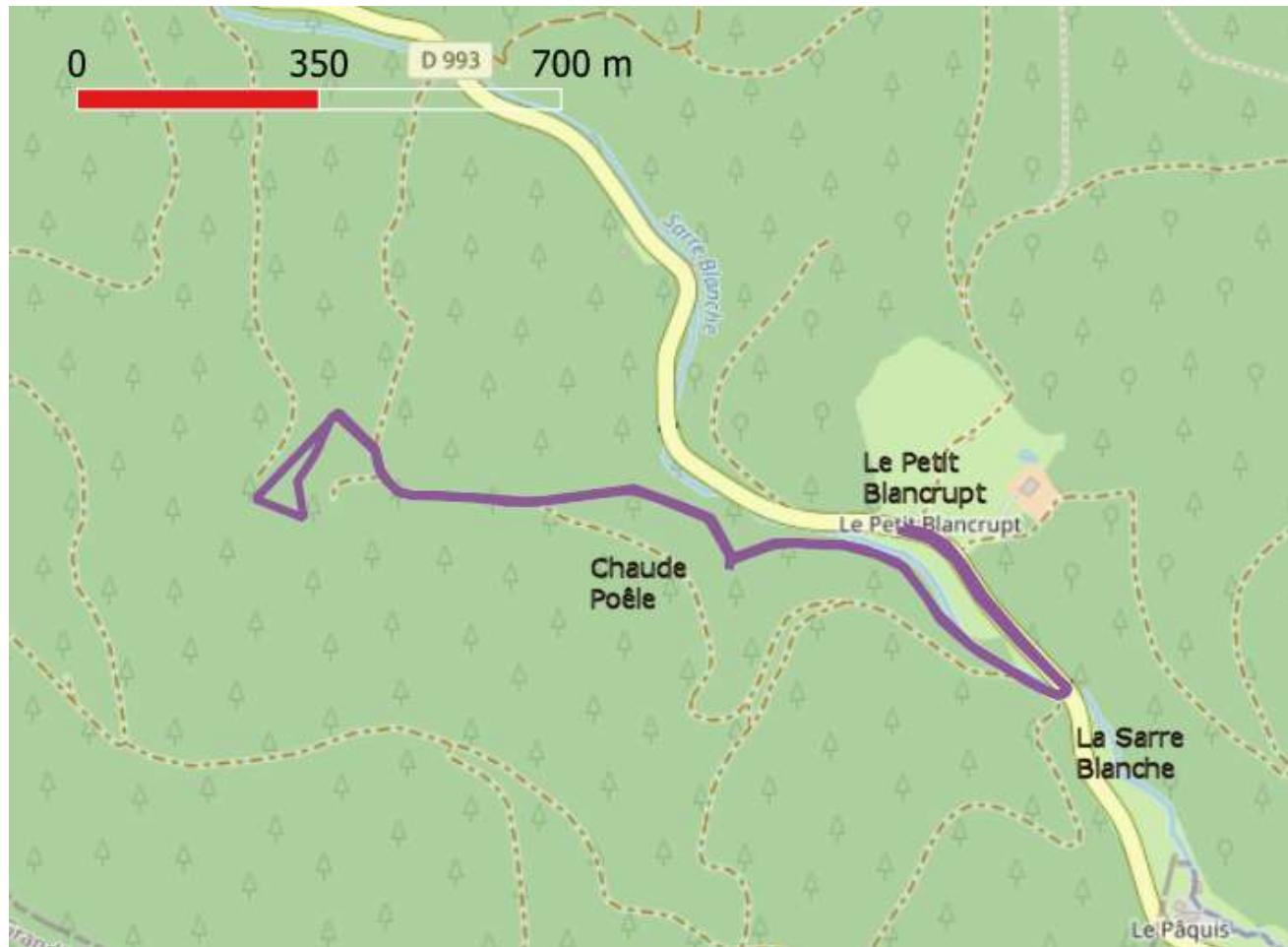
In de berm langs het kanaal o.a. Moesdistel en Bospaardenstaart.

Lokale naam en coördinaten P
Gebiedsnaam Observation.org
Autorit (enkele reis)
Lengte wandeling
Hoogteverschil

Hofmuhl; 48.719723, 7.221155
Henridorff
25 km
5,8 km
110 m

Mardi 23 septembre: Petit Blancrupt, Sarre Blanche et Chaude Poêle

Dinsdag naar le Petit Blancrupt, een grazige enclave in het bos aan de D993. Parkeren bij de Chapelle Notre-Dame-de-la-Délivrance. De wandeling volgt eerst de D993 in zuidoostelijke richting. Waar de weg het riviertje La Sarre Blanche kruist, steken we over richting het noordwesten, aanvankelijk min of meer de loop van La Sarre Blanche volgend en vervolgens meer in westelijke richting (Chaude Poêle). Het pad verloopt vrijwel vlak. Halverwege de wandeling klimmen we de helling op om te **lunchen** en te zoeken naar de vliesvaren³. De terugwandeling gaat over dezelfde route.

³ De route op de kaart is vereenvoudigd weergegeven zonder de exacte vindplaats van deze botanische bijzonderheid. Dit met het oog op malafide verzamelaars en het voorkómen van te veel "botano-toeristen" in dit bos in particulier eigendom.

Enkele soorten

Planten: Dennenwolfsklauw, Vliesvaren

Paddenstoelen: **Trechtercantharel**, **Pleurocybella porrigens**, Koperrode spijkerzwam, Rimpelige koraalzwam, Lila gordijnzwam, Kamfergordijnzwam, Pagemantel, Gele houtridderzwam

Mossen: Priembladmos, Glansmos, Noors mos, Rood veenmos, Groot zweepmos, Groot varentjesmos, Bosschoffemos.

Lokale naam en coördinaten P

Gebiedsnaam Observation.org

Autorit (enkele reis)

Lengte wandeling

Hoogteverschil

Petit Blancrupt; Chapelle Notre-Dame-de-la-Délivrance, 48.536681, 7.145064

Turquestein-Blancrupt

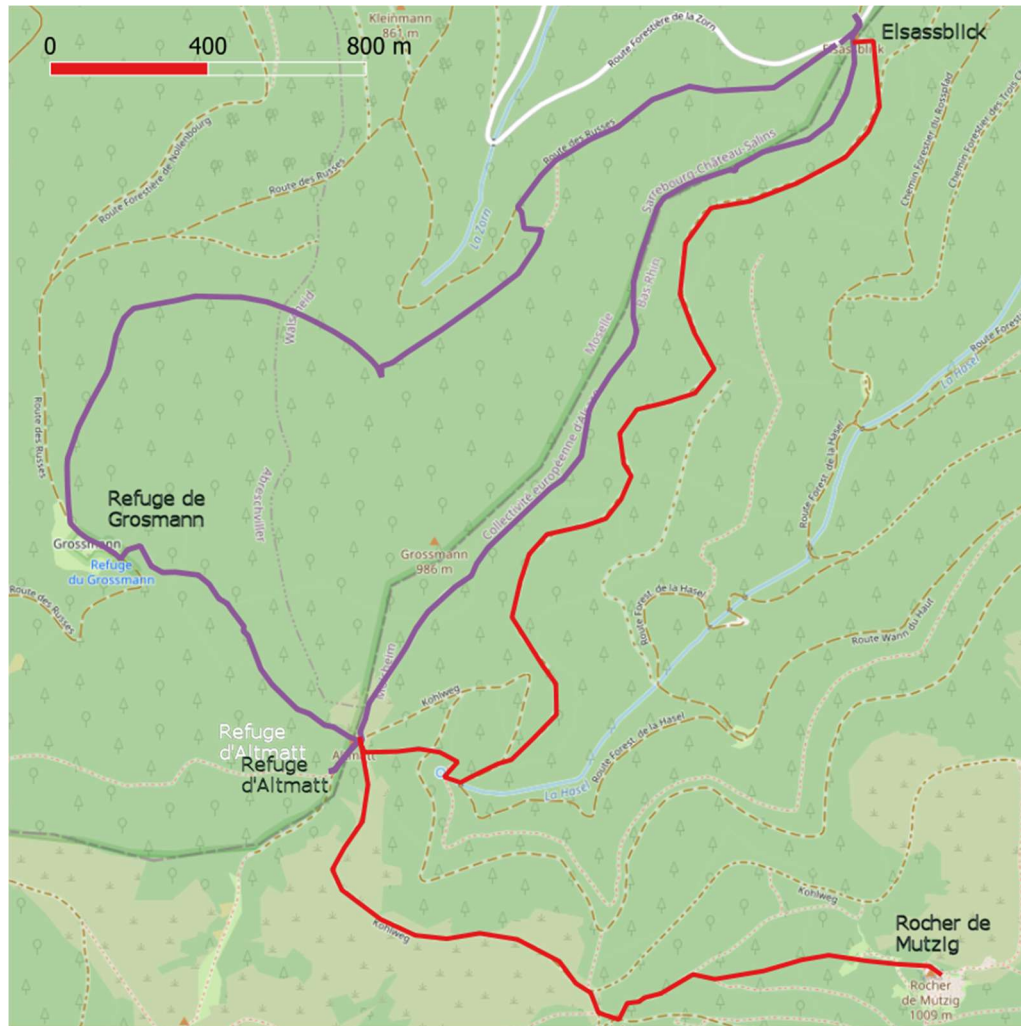
15 km

3,6 km

50 m

Mercredi 24 septembre: Elsassblick et Refuge d'Altmatt (et Rocher de Mutzig)

Het startpunt van de wandeling is de parkeerplaats bij Elsassblick (810 m), waar de Route Forestière des Russes overgaat in de Route Forestière de la Zorne. De groep splitst zich in tweeën. De eerste groep vertrekt uiteindelijk, na flink tijdverlies door het wachten op de laatste, verdwaalde auto, in zuidelijke richting naar de Refuge d'Altmatt (930 m), waar op de veranda geluncht wordt. Onderweg extra tijdverlies omdat flinke delen van de route worden gebarricadeerd door schots en scheef liggende omgezaagde bomen. Het eigenlijke doel van de wandeling, de Rocher de Mutzig (1009 m), kan daardoor niet bereikt worden. Via de Refuge du Grossmann wordt teruggewandeld naar de parkeerplaats.

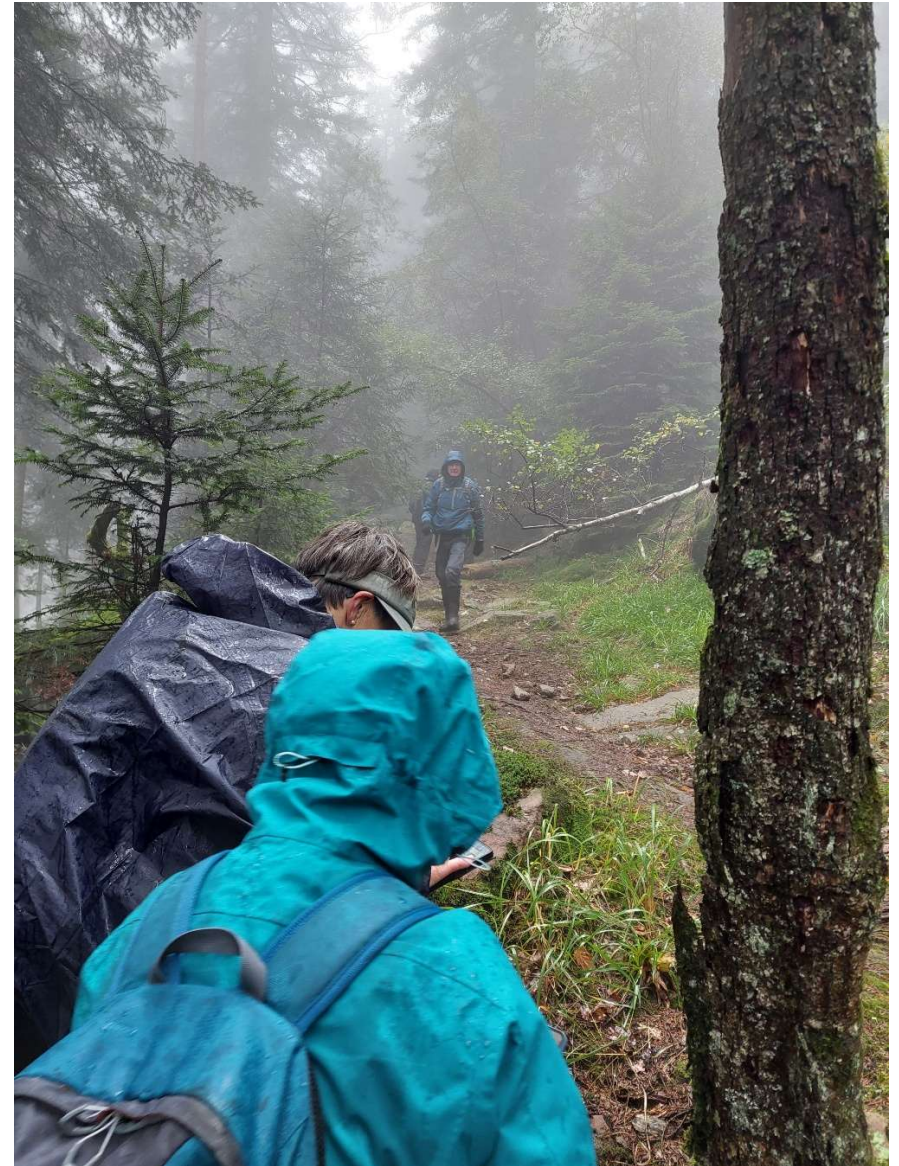
De tweede, met de auto verdwaalde, groep start later maar bereikt via de rode route (heen en weer) de Rocher de Mutzig wèl!

Enkele soorten:

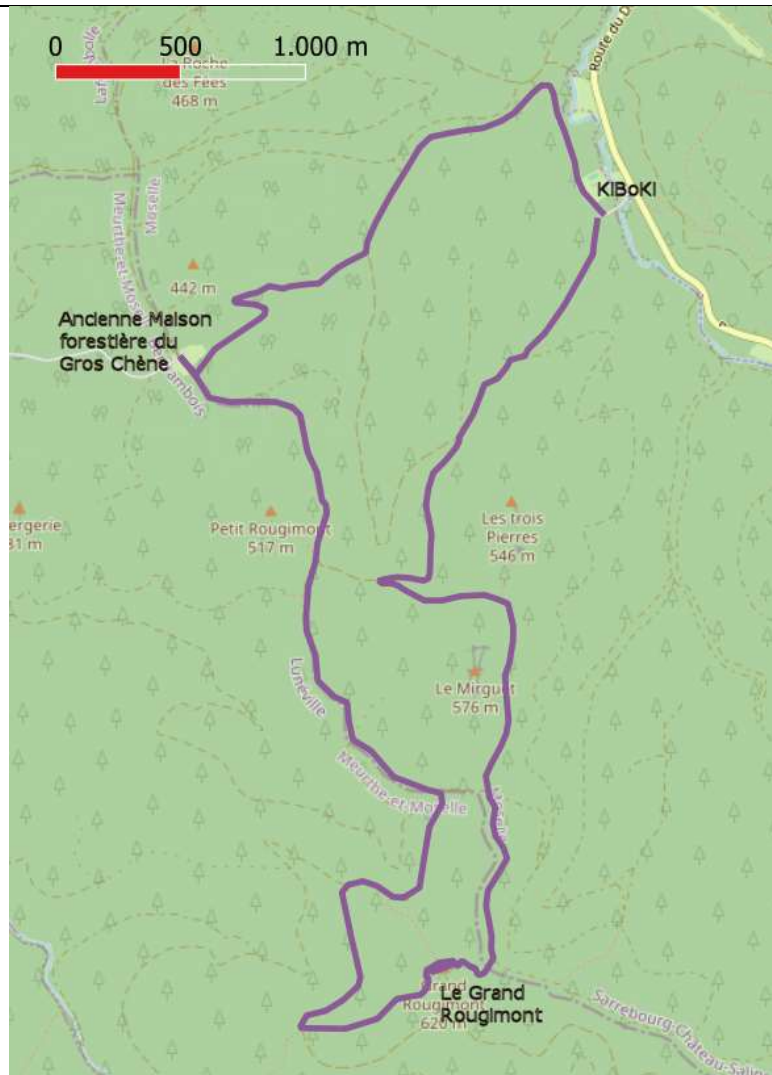
Insecten: Witte sparspanner

Paddenstoelen: Kamfergordijnzwam, Groene glibberzwam, Oranje sparrenhoutzwam, Gele houtridderzwam

Lokale naam en coördinaten P	Elsassblick, 48.570457, 7.236580
Gebiedsnaam	Crêtes des Vosges-Mosellanes – N2000
Observation.org	
Autorit (enkele reis)	21 km
Lengte wandeling	6,4 km (naar Rocher de Mutzig 12 km)
Hoogteverschil	120 m (in geval van Rocher de Mutzig 200 m)

Jeudi 25 septembre matin: Le KiBoKi et Le Grand Rougimont

Parkeren bij Le KiBoKi aan de Route de Donon (D993). Wandelen naar het zuiden naar Le Grand Rougimont (620 m) en vervolgens naar het westen resp. noorden naar het Ancienne Maison Forestière du Gros Chêne, alweer in de open schuur geluncht wordt. Daarna weer terug naar Le Kiboki.

Enkele soorten:

Planten: Stippelvaren, Echt duizendguldenkruid, Gestreepte leeuwenbek, Vliesvaren en liefst drie soorten wolfsklauwen, namelijk de Kleine, Grote en Stekende wolfsklauw

Paddenstoelen: Grote oranje bekerzwam, Gerimpeld mosoortje, Spateltrilzwam, Rupsendoder, Zwartwordende wasplaat, Peksteel, Gestreept nestzwammetje

Mossen en lichenen: Glanzend etagemos, Boompjesmos, Gelobde heikorst, Groot leermos, Roze heikorst, Lasallia pustulata

Lokale naam en coördinaten P

Gebiedsnaam Observation.org

Autorit (enkele reis)

Lengte wandeling

Hoogteverschil

Le KiBoKi, 48.578887, 7.059560

Turkestein-Blancrupt; Bertrambois

6 km

11,8 km

290 m

Jeudi 25 septembre matin: Natzweiler-Struthof

Bezoek aan voormalig concentratiekamp kamp Natzwiller-Struthof (ochtend) en wandeling naar de Cascade de la Serva en het Champ du Feu (middag). Deelnemers: Renée, Evert, José (foto 3) en Claudine (verslag en overige foto's van ochtend en middag).

Op een regenachtige dag begeven wij ons per auto naar het dorp Natzwiller, aan de noordostrand van de Vogezen. In de Tweede wereldoorlog bevond zich hier in de omgeving op 800 meter hoogte het kamp Natzweiler-Struthof, het enige Duitse concentratiekamp op Frans grondgebied. De plek was door Albert Speer gekozen vanwege het roze graniet dat hier gewonnen werd voor de bouw van de nieuwe hoofdstad Germania. Het kamp werd aangewezen als Nacht und Nebel-kamp, waar de gevangenen spoorloos dienden te verdwijnen. Zij moesten zich dood werken in de granietgroeve zonder dat hun familie ook maar iets over hun lot te weten kwam.

Van 21 mei 1941 tot 23 november 1944 werden hier meer dan 50.000 mensen vastgehouden afkomstig uit Frankrijk, Nederland, Polen, Noorwegen, Duitsland en de Sovjet-Unie. Meer dan 25.000 mensen kwamen om. Daarmee was het kamp één van de dodelijkste nazi-kampen. Er hebben ongeveer 590 Nederlandse verzetsmensen gevangen gezeten, waarvan 280 de oorlog niet overleefd hebben. In september 1944 werd het kamp door de SS geëvacueerd vanwege de naderende geallieerden. Op 23 november 1944 werd Natzweiler-Struthof door de Amerikanen bevrijd.

Een bezoek aan het kamp is een indrukwekkende ervaring. Het is een belangrijke gedenkplaats waar de herinnering levend wordt gehouden aan wat zich in de oorlog heeft afgespeeld. Het stemt hoopvol dat er veel bezoekers komen, vooral jongeren. De parkeerplaats bij het kamp staat vol bussen. Groepjes scholieren wandelen onder begeleiding van hun leraren over het kampterrein.

We betreden het kamp via de grote toegangspoort. Het contrast tussen de schoonheid van het landschap en de verschrikkingen die hier plaatsvonden is voelbaar. Om ons heen zien we wachttorens, barakken en hekken van prikkeldraad. Van het oorspronkelijke kamp is veel bewaard gebleven:

- Het museum in een gereconstrueerde barak toont beelden, foto's, archieven, tekeningen en objecten die de gebeurtenissen tussen 1941 en 1944 uitbeelden. Er is een database met gegevens van 52.000 gevangenen.

- De barakken geven een beeld van de oorspronkelijke situatie, inclusief stapelbedden en gebruiksvoorwerpen.
- Het crematorium is gelegen op het onderste deel van het terrein, met originele verbrandingsovens.
- De appèlplaats is de plek waar gevangenen moesten toekijken terwijl andere gevangenen werden opgehangen aan de galg.
- Twee gaskamers, die op twee kilometer afstand van het kamp zelf liggen, zijn ook te bezoeken.
- De voormalige steengroeve waar gevangenen arbeid moesten verrichten, met de restanten van de toegangspoort en enkele fundamenten.
- Naast het kampterrein zijn er herdenkingsplekken, waaronder een plek voor de as van de crematies en een muur met plaquettes en kruisen ter nagedachtenis aan de slachtoffers.

De gevangenen werden meteen bij aankomst onderworpen aan een gruwelijk regime. Ze werden geregistreerd en van al hun persoonlijke bezittingen beroofd. Daarna werden ze ontluisd, gedesinfecteerd en gekleed in willekeurig geselecteerde kleding. Ze werden te werk gesteld in de granietgroeve of in de buitenkampen. In het kamp was nauwelijks te eten, de hygiëne was gebrekkig evenals de medische zorg. Mishandeling, onderdrukking, medische experimenten en executies waren aan de orde van de dag.

Meerdere keren per dag moesten de gevangenen op appèl komen. Bij de appèlplaats stond een galg. Als een gevangene de doodstraf kreeg, moesten andere gevangenen toekijken. Op de nabijgelegen zandgroeve vonden de executies plaats. Ook werden mensen in de gaskamer van het kamp vermoord en vervolgens in het crematorium verbrand.

De laatste Nederlandse overlevende van Natzweiler-Struthof is in oktober 2020 overleden. Verzetsstrijder en Engelandvaarder Ernst Sillem kwam in 1943 in het kamp. Hij vertelt over zijn ervaringen als Nacht und Nebel-gevangene. Hij mocht niet schrijven en geen post ontvangen. Hij moest werken in de granietgroeve. In de zomer was het heet, in de winter ijselijk koud. Na vier maanden mocht hij de granietgroeve verlaten en werd hij hulp-elektricien. In september 1944 wordt hij op transport gesteld naar Dachau. Daar is hij bevrijd door de Amerikanen. Ernst Sillem is 97 jaar oud geworden.

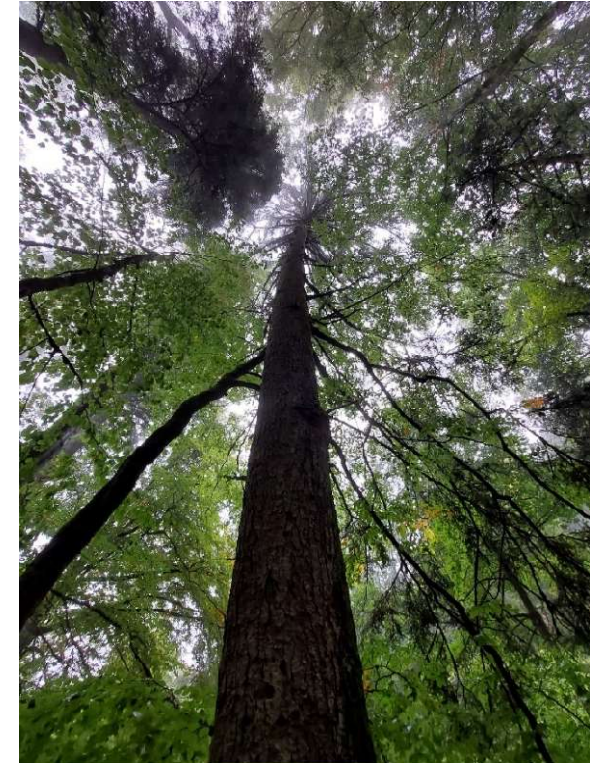
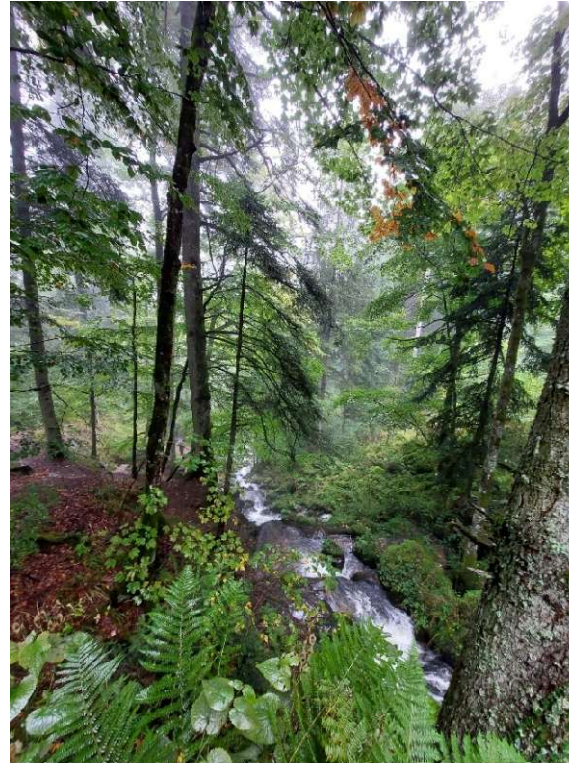

Jeudi 25 septembre l'après-midi: Cascade de la Serva et Champ du Feu

Ten zuiden van het dorp Natzwiller ligt de Cascade de la Serva. Op de hoogvlakte Champ du Feu ontspringt La Serva die zich een weg naar beneden baant om zo'n 700 meter lager uit te stromen in de rivier Albé. Dat verval gaat geleidelijk, maar even boven Natzwiller is deze fraaie waterval te bewonderen. We parkeren de auto op de parkeerplaats aan het eind van de rue de la Cascade (580 m). Van daaruit lopen we langzaam omhoog over het gemarkeerde wandelpad (gele driehoek, daarna gele ring) door het bosrijke dal van het riviertje La Serva. Langs het pad staan honderden jaren oude zilversparren. De vallei is bedekt met vele soorten mossen, varens en paddenstoelen. We vinden een grote ranke paddenstoel die sterk naar knoflook ruikt: de grote knoflooktaailing (*Marasmius alliaceus*).

Na ongeveer drie kwartier bereiken we de grote waterval van La Serva (753m). De cascade stroomt over reusachtige rotsblokken. Langs de groen bemoste hellingen stort het water zich 60 meter naar beneden. Het is een prachtig gezicht. We genieten van het natuurschoon.

Het geluid van het klaterende water klinkt als muziek. Vanochtend wierpen we een blik in de hel maar nu zijn we even in de hemel. Het contrast kon niet groter zijn!

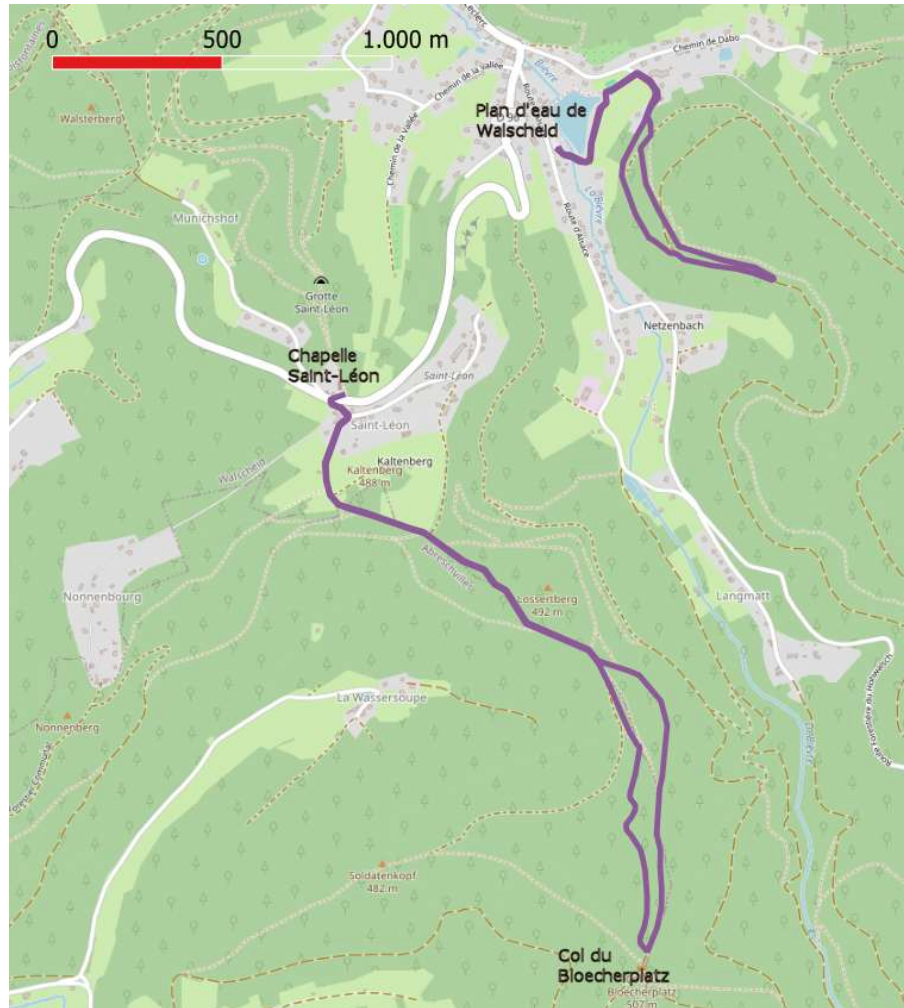

Foto's: Claudine

Je kunt de wandeling naar de Cascade de la Serva combineren met een wandeling naar het hooggelegen Champ du Feu, een bergweide rond de boomgrens. Vanaf de waterval is het nog zo'n 6 km lopen, 350 meter stijgen naar het Champ du Feu.

Je kunt hier ook met de auto naar toe rijden en dat is wat wij doen. De Champ du Feu is met zijn 1099 m het hoogste punt van de noordelijke Vogezen. Het is een hoogvlakte met alpiene vegetatie, veenmoeras, naaldbos met daartussen lijsterbes en berk. Op een zonnige dag ontvouwt zich tussen de bomen een panoramisch vergezicht over de omliggende bergen. Maar vandaag is het nat en bewolkt en op de top is het koud, rond de vijf graden. Na een korte wandeling keren we terug naar de auto. Het is tijd voor een warme thee of chocomel op de camping.

Vendredi 26 septembre le matin: Plan d'Eau de Walscheid et Forêt de Walscheid

's Ochtends wordt geparkeerd bij het Plan d'eau de Walscheid. We worden ontvangen door Serge, een lokale vogelaar, die ons een leucistische Zwarte roodstaart aanwijst. Daarna aan de wandel door het Forêt de Walscheid ten noorden van het dorpje Netzenbach.

Enkele soorten

Planten: Lancetvormige streepvaren s.s. (*Asplenium obovatum* subsp. *lanceolatum*; syn. *A. obovatum* subsp. *billotii*)

Mossen: Gewoon pelsmos

Lokale naam en coördinaten P

Plan d'Eau de Walscheid,
48.645843, 7.156026

Gebiedsnaam Observation.org

Walscheid

Autorit (enkele reis)

11 km

Lengte wandeling

2,7 km

Hoogteverschil

160 m

Vendredi 26 septembre l'après-midi: Chapelle Saint-Léon et Col du Bloecherplats

(Kaartje zie bij ochtend.) De middagwandeling begint op de lunchplek bij de Chapelle Saint-Léon, vanwaar in zuidelijke richting gelopen wordt door het dorpje Saint-Léon, langs de Kaltenberg en de Lossertberg richting de Col de Bloecherplatz, die net niet bereikt wordt. Via een iets westelijker gelegen route terug.

Enkele soorten:

Planten: Berghertshooi, Zachte naaldvaren

Paddenstoelen: Stekeltrilzwam, Koningsmantel, Inktviszwam

Mossen: Gewoon pelsmos

Bacteriën: **Nostoc commune**

Lokale naam en coördinaten P
Gebiedsnaam Observation.org
Autorit (enkele reis)
Lengte wandeling
Hoogteverschil

Chapelle Saint-Léon, 48.639208, 7.147768
Walscheid
9 km
4,5 km
50 m

De waarnemingen

Toelichting op de tabellen

Algemeen: De tijdens het kamp door verschillende deelnemers gedane waarnemingen zijn geregistreerd op Observation.org. Hiervan zijn exports gemaakt en deze zijn samengevat en onderverdeeld in 11 soortengroepen/tabellen. De tabellen gaan in beginsel uit van familie, taxonomisch dan wel alfabetisch geordend. Per familie volgen op alfabetische volgorde de geslachten en soorten naar hun wetenschappelijke naam. Voor zover beschikbaar wordt ook de Nederlandse naam vermeld.

Specifiek voor elke soortengroep/tabel geldt het navolgende.

Vogels zijn taxonomisch naar familie geordend. Door het slechte weer was er niet veel gelegenheid de verrekijker te hanteren. Veel soorten zijn op geluid waargenomen.

Overige ongewervelden (zoogdieren, amfibieën) en ongewervelden (weekdieren, spinachtigen): deze groepen zijn niet naar familie maar op klasse onderverdeeld en daarbinnen alfabetisch op soortnaam.

Insecten: deze zijn taxonomisch op orde gesorteerd en daarbinnen op soortnaam. Enkele soorten nachtvlinders zijn met een LED-emmer gevangen.

Planten: deze volgen de taxonomische indeling van de Flora van België (4^e druk, 2023). De indeling volgt afdelingen, ordes en families. Afdelingen zijn herkenbaar aan een gele markering. Ordes en families zijn genummerd. Zo betekent (1; 1) Orde 1 Lycopodiales; Familie 1 Lycopodiaceae, en ze zijn op deze wijze ook in de Belgische Flora terug te vinden. Op de nummering volgt de naam van de familie (de naam van de orde is niet vermeld). Binnen elke familie zijn geslacht en soort alfabetisch geordend.

Mossen zijn alfabetisch op familienaam en vervolgens op soort geordend.

Fungi (Schimmels, Paddenstoelen): hier is de eerste onderverdeling die naar divisie, eventueel subdivisie, en dan klasse en orde, herkenbaar aan de gele markering. Binnen elke orde zijn de families en vervolgens (geslachten en) soorten alfabetisch geordend.

Lichenen (Korstmossen) zijn alfabetisch op familie en vervolgens soort gerangschikt.

Mycetozoa (Slijmzwammen) en Cyanobacteriën (Blauwalgen), van beide slechts één soort met vermelding van familie en soortnaam.

Vogels

familie	species	soort NL	familie	species	soort NL
<i>Strigidae, Uilen</i>			<i>Muscicapidae, Vliegenvangers</i>		
	<i>Athene noctua</i>	Steenuil		<i>Erithacus rubecula</i>	Roodborst
	<i>Bubo bubo</i>	Oehoe		<i>Phoenicurus ochruros</i>	Zwarte roodstaart
	<i>Strix aluco</i>	Bosuil	<i>Paridae, Mezen</i>		
<i>Picidae, Spechten</i>				<i>Cyanistes caeruleus</i>	Pimpelmees
	<i>Dendrocopos major</i>	Grote bonte specht		<i>Lophophanes cristatus</i>	Kuifmees
	<i>Dendrocoptes medius</i>	Middelste bonte specht		<i>Parus major</i>	Koolmees
	<i>Dryobates minor</i>	Kleine bonte specht		<i>Periparus ater</i>	Zwarte mees
	<i>Dryocopus martius</i>	Zwarte specht		<i>Poecile montanus</i>	Matkop
	<i>Picus viridis</i>	Groene specht	<i>Sittidae, Boomklevers</i>		
<i>Hirundinidae, Zwaluwen</i>				<i>Sitta europaea</i>	Boomklever
	<i>Delichon urbicum</i>	Huiszwaluw	<i>Corvidae, Kraaien en gaaien</i>		
<i>Motacillidae, Piepers en kwikstaarten</i>				<i>Corvus corax</i>	Raaf
	<i>Motacilla flava</i>	Gele kwikstaart		<i>Corvus corone</i>	Zwarte kraai
<i>Regulidae, Goudhanen</i>			<i>Passeridae, Mussen</i>		
	<i>Regulus regulus</i>	Goudhaan		<i>Passer domesticus</i>	Huismus
<i>Prunellidae, Heggenmussen</i>			<i>Fringillidae, Vinken</i>		
	<i>Prunella modularis</i>	Heggenmus		<i>Fringilla coelebs</i>	Vink
<i>Turdidae, Lijsters</i>				<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Goudvink
	<i>Turdus viscivorus</i>	Grote lijster			
<i>Phylloscopidae, Boszangers</i>					
	<i>Phylloscopus collybita</i>	Tjiftjaf			

Een leucistische Zwarte roodstaart,
Plan d'eau de Walscheid

Overige gewervelden (zoogdieren, amfibieën) en ongewervelden (weekdieren, spinachtigen en insecten)

Overige gewervelden

Klasse	species	soort NL
--------	---------	----------

Zoogdieren

<i>Capreolus capreolus</i>	Ree
<i>Cervus elaphus</i>	Edelhert
<i>Meles meles</i>	Das
<i>Sciurus vulgaris</i>	Europese rode eekhoorn
<i>Sus scrofa</i>	Wild zwijn
<i>Vulpes vulpes</i>	Vos

Amfibieën

<i>Bufo bufo</i>	Gewone pad
------------------	------------

Weekdieren

Klasse	species	soort NL
--------	---------	----------

Gastropoda, Slakken

<i>Arion rufus/vulgaris</i>	Rode / spaanse wegslak
<i>Cepaea hortensis</i>	Witgerande tuinslak
<i>Ena montana</i>	Grote torenslak

Spinachtigen

Klasse	species	soort NL
--------	---------	----------

Arachnida, Spinachtigen

<i>Eriophyes tiliae</i>	Lindehoortjesmijt
<i>Larinioides sclopetarius</i>	Brugspin
<i>Leiobunum spec. A</i>	Reuzenhooiwagen
<i>Micrommata virescens</i>	Groene jachtspin
<i>Pisaura mirabilis</i>	Kraamwebspin

Insecten

Orde	species	soort NL
------	---------	----------

Odonata, Libellen

<i>Aeshna cyanea</i>	Blauwe glazenmaker
<i>Sympecma fusca</i>	Bruine winterjuffer

Orthoptera, Sprinkhanen en krekels

<i>Gryllus campestris</i>	Veldkrekel
<i>Nemobius sylvestris</i>	Boskrekel
<i>Oedipoda caerulea</i>	Blauwvleugelsprinkhaan

Hemiptera, Snavelinsecten

<i>Gerris spec.</i>	Schaatsenrijder onbekend
<i>Nabis rugosus</i>	Roodbruine sikkeltwants
<i>Rhaphigaster nebulosa</i>	Grauwe schildwants
<i>Zyginella pulchra</i>	

Coleoptera, Kevers

<i>Abax parallelepipedus</i>	Gewone breedborst
<i>Anoplotrupes stercorosus</i>	Bosmestkever
<i>Carabus coriaceus</i>	Lederschallebijter
<i>Cychrus attenuatus</i>	Cychrus attenuatus
<i>Harmonia axyridis f. succinea</i>	Veelstippig Aziatisch lieveheersbeestje
<i>Lucanus cervus</i>	Vliegend hert
<i>Nalassus laevioctostriatus</i>	Nalassus laevioctostriatus
<i>Psyllobora vigintiduopunctata</i>	Citroenlieveheersbeestje

Insecten (vervolg)

Orde	species	soort NL
<i>Trichoptera, Schietmotten</i>		
	<i>Limnephilus flavicornis</i>	Bleke schietmot
<i>Lepidoptera, Vlinders</i>		
	<i>Aglais io</i>	Dagpauwoog
	<i>Agrochola lunosa</i>	Maansikkeluil
	<i>Luperina testacea</i>	Gewone grasuil
	<i>Nomophila noctuella</i>	Luipaardlichtmot
	<i>Parectopa robiniella</i>	Robiniawolkje
	<i>Thera britannica/variata</i>	Schijn-sparspanner / Sparspanner
	<i>Thera vetustata</i>	Witte sparspanner
	<i>Udea ferrugalis</i>	Oranje kruidenmot
<i>Diptera, Vliegen en muggen</i>		
	<i>Mikiola fagi</i>	Beukengalmug
	<i>Phytomyza senecionis</i>	Phytomyza senecionis
	<i>Tipula confusa</i>	Contrastwolkvleugel
	<i>Tipula oleracea</i>	Kool-langpootmug
<i>Hymenoptera, Vliesvleugeligen</i>		
	<i>Diplolepis rosae</i>	Rozenmosgalwesp
	<i>Formica polyctena</i>	Kale rode bosmier

Foto: Ans

Planten

Orde; familie	species	soort NL	Orde; familie	species	soort NL
Afd Pteridophyta; Orde 1 t/m 9					
(1; 1) <i>Lycopodiaceae</i> , <i>Wolfsklauwfamilie</i>			(9; 15) <i>Blechnaceae</i> , <i>Dubbellooffamilie</i>		
<i>Diphasiastrum tristachyum</i>	Kleine wolfsklauw		<i>Struthiopteris spicant</i>	Dubbelloof	
<i>Huperzia selago</i>	Dennenwolfsklauw		(9; 17) <i>Thelypteridaceae</i> , <i>Moerasvarenfamilie</i>		
<i>Lycopodium clavatum</i>	Grote wolfsklauw		<i>Oreopteris limbosperma</i>	Stippelvaren	
<i>Spinulum annotinum</i>	Stekende wolfsklauw		<i>Phegopteris connectilis</i>	Smalle beukvaren	
(4; 4) <i>Equisetaceae</i> , <i>Paardenstaartfamilie</i>			(9; 18) <i>Dryopteridaceae</i> , <i>Niervarenfamilie</i>		
<i>Equisetum sylvaticum</i>	Bospaardenstaart		<i>Dryopteris affinis</i>	Geschubde mannetjesvaren	
(7; 7) <i>Hymenophyllaceae</i> , <i>Vliedvarenfamilie</i>			<i>Dryopteris affinis</i> subspecies <i>affinis</i>		
<i>Hymenophyllum tunbrigense</i>	Vliesvaren		<i>Dryopteris affinis</i> subspecies <i>borreri</i>		
<i>Trichomanes speciosum</i>	(syn. <i>Vandenbosschia speciosa</i>)		<i>Dryopteris carthusiana</i>	Smalle stekelvaren	
(9; 11) <i>Dennstaedtiaceae</i> , <i>Adelaarsvarenfamilie</i>			<i>Dryopteris dilatata</i>	Brede stekelvaren	
<i>Pteridium aquilinum</i>	Adelaarsvaren		<i>Dryopteris filix-mas</i>	Mannetjesvaren	
(9; 13) <i>Aspleniaceae</i> , <i>Streepvarenfamilie</i>			<i>Polystichum aculeatum</i>	Stijve naaldvaren	
<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>	Zwartsteel		<i>Polystichum setiferum</i>	Zachte naaldvaren	
<i>Asplenium obovatum</i>	Lancetvormige streepvaren		(9; 19) <i>Polypodiaceae</i> , <i>Eikvarenfamilie</i>		
<i>Asplenium obovatum</i> subsp. <i>lanceolatum</i>	Lancetvormige streepvaren s.s		<i>Polypodium species</i>	Eikvaren spec.	
(syn.: <i>A. obovatum</i> subsp. <i>billotii</i>)					
<i>Asplenium ruta-muraria</i>	Muurvaren				
<i>Asplenium scolopendrium</i>	Tongvaren				
<i>Asplenium trichomanes</i>	Steenbreekvaren				
<i>Athyrium filix-femina</i>	Wijfjesvaren				
<i>Cystopteris fragilis</i>	Blaasvaren				

Orde; familie	species	soort NL
Afd Spermatophyta ; Onderafd Gymnospermae (Naaktzadigen); Orde 10 t/m 14		

(12; 22) Pinaceae, Dennenfamilie

<i>Abies alba</i>	Gewone zilverspar
<i>Larix decidua</i>	Europese lork
<i>Picea abies</i>	Fijnspar
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den

Afd Spermatophyta ; Onderafd Angiospermae (Bedektzadigen);
Monocotylen Orde 15 t/m 26

(23; 54) Asparagaceae, Aspergefamilie

<i>Maianthemum bifolium</i>	Dalkruid
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Gewone salomonszegel

(26; 59) Juncaceae, Russenfamilie

<i>Juncus articulatus</i>	Zomprus
<i>Juncus effusus</i>	Pitrus
<i>Juncus squarrosus</i>	Trekrus
<i>Luzula luzuloides</i>	Witte veldbies
<i>Luzula pilosa</i>	Ruige veldbies
<i>Luzula sylvatica</i>	Grote veldbies

(26; 60) Cyperaceae, Cypergrassenfamilie

<i>Carex pendula</i>	Hangende zegge
<i>Carex pseudocyperus</i>	Hoge cyperzegge
<i>Carex remota</i>	Ille zegge
<i>Carex sylvatica</i>	Boszegge
<i>Scirpus sylvaticus</i>	Bosbies

Orde; familie	species	soort NL
---------------	---------	----------

(26; 61) Poaceae, Grassenfamilie

<i>Digitaria sanguinalis</i>	Harig vingergras
<i>Melica uniflora</i>	Eenbloemig parelgras
<i>Milium effusum</i>	Bosgierstgras
<i>Molinia caerulea</i>	Pijpenstrootje
<i>Molinia caerulea</i> ssp. <i>arundinacea</i>	
<i>Setaria pumila</i>	Geelrode naalbaar

Afd Spermatophyta ; Onderafd Angiospermae (Bedektzadigen);
Dicotylen Orde 28 t/m 59

(28; 63) Papaveraceae, Papaverfamilie

<i>Chelidonium majus</i>	Stinkende gouwe
<i>Eschscholzia californica</i>	Slaapmutsje
<i>Pseudofumaria lutea</i>	Gele helmbloem

(28; 66) Ranunculaceae, Ranonkelfamilie

<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem
--------------------------	----------------------

(31; 73) Saxifragaceae, Steenbreekfamilie

<i>Chrysosplenium oppositifolium</i>	Paarbladig goudveil
--------------------------------------	---------------------

(31; 74) Crassulaceae, Vetplantenfamilie

<i>Sedum rupestre</i>	Tripmadam
-----------------------	-----------

Orde; familie	species	soort NL
<i>(34; 78) Fabaceae, Vlinderbloemenfamilie</i>		
	<i>Cytisus scoparius</i>	Brem
	<i>Genista germanica</i>	Duitse brem
	<i>Genista pilosa</i>	Kruipbrem
	<i>Lathyrus linifolius</i>	Knollathyrus
	<i>Melilotus albus</i>	Witte honingklaver
	<i>Ornithopus perpusillus</i>	Klein vogelpootje
	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia
	<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver
	<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver
	<i>Vicia sepium</i>	Heggenwikke
<i>(35; 80) Rosaceae, Rozenfamilie</i>		
	<i>Agrimonia eupatoria</i>	Gewone agrimonie
	<i>Alchemilla species</i>	Vrouwenmantel species
	<i>Aphanes australis</i>	Kleine leeuwenklauw
	<i>Filipendula ulmaria</i>	Moerasspirea
	<i>Fragaria vesca</i>	Bosaardbei
	<i>Geum urbanum</i>	Geel nagelkruid
	<i>Potentilla anglica</i>	Kruipganzerik
	<i>Potentilla erecta</i>	Tormentil
	<i>Potentilla sterilis</i>	Aardbeiganzerik
	<i>Poterium sanguisorba</i>	Kleine pimperl
	<i>Rosa subsectio Caninae</i>	Hondsroos groep
	<i>Rubus idaeus</i>	Framboos
	<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes
	<i>Sorbus intermedia</i>	Zweedse lijsterbes
<i>(35; 84) Cannabaceae, Hennepfamilie</i>		
	<i>Humulus lupulus</i>	Hop

Orde; familie	species	soort NL
<i>(36; 88) Fagaceae, Napjesdragersfamilie</i>		
	<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk
	<i>Quercus petraea</i>	Wintereik
<i>(36; 91) Betulaceae, Berkenfamilie</i>		
	<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk
<i>(39; 95) Oxalidaceae, Klaverzuringfamilie</i>		
	<i>Oxalis acetosella</i>	Witte klaverzuring
	<i>Oxalis corniculata</i>	Gehoornde klaverzuring
	<i>Oxalis stricta</i>	Stijve klaverzuring
<i>(40; 96) Hypericaceae, Hertshooifamilie</i>		
	<i>Hypericum humifusum</i>	Liggend hertshooi
	<i>Hypericum montanum</i>	Berghertshooi
	<i>Hypericum pulchrum</i>	Fraai hertshooi
<i>(40; 98) Violaceae, Viooltjesfamilie</i>		
	<i>Viola odorata</i>	Maarts viooltje
	<i>Viola reichenbachiana/riviniana/x bavarica</i>	Bosviooltje species
<i>(40; 101) Euphorbiaceae, Wolfsmelkfamilie</i>		
	<i>Euphorbia peplus</i>	Tuinwolfsmelk
<i>(41; 104) Geraniaceae, Ooievaarsbekfamilie</i>		
	<i>Geranium robertianum</i>	Robertskruid
<i>(42; 106) Onagraceae, Teunisbloemfamilie</i>		
	<i>Circaea lutetiana</i>	Groot heksenkruid
	<i>Oenothera species</i>	Teunisbloem species
<i>(44; 109) Sapindaceae, Zeepboomfamilie</i>		
	<i>Acer platanoides</i>	Noorse esdoorn
<i>(45; 112) Malvaceae, Kaasjeskruidfamilie</i>		
	<i>Tilia species</i>	Linde species

Orde; familie	species	soort NL
(46; 119) <i>Brassicaceae</i> , Kruisbloemenfamilie		
	<i>Cardamine flexuosa</i>	Bosveldkers
	<i>Lepidium virginicum</i>	Amerikaanse kruiders
(47; 120) <i>Santalaceae</i> , Sandelhoutfamilie		
	<i>Viscum album</i>	Maretak
(48; 124) <i>Polygonaceae</i> , Duizendknoopfamilie		
	<i>Fallopia dumetorum</i>	Heggenduizendknoop
	<i>Fallopia sachalinensis</i>	Sachalinse duizendknoop
	<i>Polygonum aviculare</i>	Gewoon varkensgras
(48; 126) <i>Caryophyllaceae</i> , Anjerfamilie		
	<i>Cerastium fontanum</i>	Gewone hoornbloem
	<i>Gypsophila muralis</i>	Gipskruid
	<i>Silene dioica</i>	Dagkoekoeksbloem
	<i>Silene latifolia</i>	Avondkoekoeksbloem
(48; 129) <i>Phytolaccaceae</i> , Karmozijnbesfamilie		
	<i>Phytolacca americana</i>	Westerse karmozijnbes
(50; 137) <i>Balsaminaceae</i> , Balsemienfamilie		
	<i>Impatiens glandulifera</i>	Reuzenbalsemien
(50; 139) <i>Primulaceae</i> , Sleutelbloemfamilie		
	<i>Lysimachia nemorum</i>	Boswederik
	<i>Lysimachia vulgaris</i>	Grote wederik
(50; 142) <i>Ericaceae</i> , Heifamilie		
	<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei
	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blauwe bosbes

Orde; familie	species	soort NL
(52; 144) <i>Rubiaceae</i> , Sterbladigenfamilie		
	<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro
	<i>Galium odoratum</i>	Liebevrouwebedstro
	<i>Galium saxatile</i>	Liggend walstro
(52; 145) <i>Gentianaceae</i> , Gentiaanfamilie		
	<i>Centaurium erythraea</i>	Echt duizendguldenkruid
(52; 146) <i>Apocynaceae</i> , Maagdenpalmfamilie		
	<i>Vinca minor</i>	Kleine maagdenpalm
(54; 149) <i>Solanaceae</i> , Nachtschadefamilie		
	<i>Atropa belladonna</i>	Wolfskers
	<i>Datura stramonium</i>	Doornappel
	<i>Solanum nigrum</i>	Zwarte nachtschade
(55; 152) <i>Plantaginaceae</i> , Weegbreefamilie		
	<i>Callitriche species</i>	Sterrenkroos species
	<i>Cymbalaria muralis</i>	Muurleeuwenbek
	<i>Digitalis purpurea</i>	Vingerhoedskruid
	<i>Linaria repens</i>	Gestreepte leeuwenbek
	<i>Linaria vulgaris</i>	Vlasbekje
	<i>Plantago coronopus</i>	Hertshoornweegbree
	<i>Plantago major ssp intermedia</i>	Getande weegbree
	<i>Veronica montana</i>	Bosereprijs
	<i>Veronica officinalis</i>	Mannetjesereprijs
(55; 153) <i>Scrophulariaceae</i> , Helmkruidfamilie		
	<i>Scrophularia nodosa</i>	Knopig helmkruid
	<i>Scrophularia umbrosa</i>	Gevleugeld helmkruid

Orde; familie	species	soort NL
(55; 160) <i>Verbenaceae</i> , Ijzerhardfamilie		
	<i>Verbena officinalis</i>	Ijzerhard
(55; 161) <i>Lamiaceae</i> , Lipbloemenfamilie		
	<i>Ajuga reptans</i>	Kruipend zenegroen
	<i>Galeopsis tetrahit</i>	Gewone hennepnetel
	<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif
	<i>Lycopus europaeus</i>	Wolfspoot
	<i>Origanum vulgare</i>	Wilde marjolein
	<i>Prunella vulgaris</i>	Gewone brunel
	<i>Scutellaria galericulata</i>	Blauw glidkruid
	<i>Teucrium scorodonia</i>	Valse salie
	<i>Thymus pulegioides</i>	Grote tijm
(55; 164) <i>Orobanchaceae</i> , Bremraapfamilie		
	<i>Euphrasia stricta</i> sensu lato	Stijve ogentroost
	<i>Melampyrum pratense</i>	Hengel
(56; 165) <i>Aquifoliaceae</i> , Hulstfamilie		
	<i>Ilex aquifolium</i>	Hulst
(57; 166) <i>Campanulaceae</i> , Klokjesfamilie		
	<i>Campanula portenschlagiana</i>	Dalmatiëklokje
	<i>Campanula rotundifolia</i>	Grasklokje
	<i>Campanula trachelium</i>	Ruig klokje
(57; 168) <i>Asteraceae</i> , Composietenfamilie		
	<i>Bidens frondosa</i>	Zwart tandzaad
	<i>Centaurea jacea</i>	Knoopkruid
	<i>Cirsium oleraceum</i>	Moesdistel
	<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel

Orde; familie	species	soort NL
(57; 168) <i>Asteraceae</i> , Composietenfamilie (vervolg)		
	<i>Erigeron annuus</i>	Zomerfijnstraal
	<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid
	<i>Galinsoga quadriradiata</i>	Harig knopkruid
	<i>Hieracium murorum</i>	Muurhavikskruid
	<i>Hypochaeris radicata</i>	Gewoon biggenkruid
	<i>Mycelis muralis</i>	Muursla
	<i>Pilosella officinarum</i>	Muizenoor
	<i>Prenanthes purpurea</i>	Purpersla
	<i>Senecio ovatus</i>	Schaduwkruid
	<i>Solidago gigantea</i>	Late guldenroede
	<i>Solidago virgaurea</i>	Echte guldenroede
	<i>Symphyotrichum lanceolatum</i>	Smalle aster sensu lato
	<i>Tanacetum vulgare</i>	Boerenwormkruid
	<i>Tussilago farfara</i>	Klein hoefblad
(58; 170) <i>Caprifoliaceae</i> , Kamperfoeliefamilie		
	<i>Centranthus ruber</i>	Spoorbloem
	<i>Knautia arvensis</i>	Beemdkroon
	<i>Succisa pratensis</i>	Blauwe knoop
(59; 171) <i>Araliaceae</i> , Klimopfamilie		
	<i>Hedera helix</i>	Klimop
(59; 172) <i>Apiaceae</i> , Schermbloemenfamilie		
	<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel
	<i>Peucedanum palustre</i>	Melkeppe
	<i>Pimpinella saxifraga</i>	Kleine bevernel

Mossen

familie	species	soort NL
<i>Aulacomniaceae, Knopjesmosfamilie</i>		
	<i>Aulacomnium androgynum</i>	Gewoon knopjesmos
<i>Bartramiaceae, Appelmosfamilie</i>		
	<i>Bartramia pomiformis</i>	Gewoon appelmos
	<i>Philonotis fontana</i>	Beekstaartjesmos
<i>Brachytheciaceae, Dikkopmosfamilie</i>		
	<i>Brachythecium rutabulum</i>	Gewoon dikkopmos
	<i>Eurhynchium striatum</i>	Geplooid snavelmos
	<i>Homalothecium sericeum</i>	Gewoon zijdemo
	<i>Kindbergia praelonga</i>	Fijn laddermos
	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	Groot laddermos
<i>Bryaceae, Knikmosfamilie</i>		
	<i>Bryum argenteum</i>	Zilvermos
	<i>Bryum capillare</i>	Gedraaid knikmos
<i>Calypogeiaceae, Buidelmosfamilie</i>		
	<i>Calypogeia muelleriana</i>	Gaaf buidelmos
<i>Cephaloziaceae, Maanmosfamilie</i>		
	<i>Cephalozia bicuspidata</i>	Gewoon maanmos
	<i>Odontoschisma denudatum</i>	Zanddubbeltjesmos
<i>Climaciaceae, Boompjesmosfamilie</i>		
	<i>Climacium dendroides</i>	Boompjesmos
<i>Dicranaceae, Gaffeltandmosfamilie</i>		
	<i>Dicranella heteromalla</i>	Gewoon plujsjesmos
	<i>Dicranum scoparium</i>	Gewoon gaffeltandmos
<i>Diphysciaceae, Dwergmosfamilie</i>		
	<i>Diphyscium foliosum</i>	Dwergmos

familie	species	soort NL
<i>Ditrichaceae, Smaltandmosfamilie</i>		
	<i>Ceratodon purpureus</i>	Gewoon purpersteeltje
	<i>Pseudephemerum nitidum</i>	Vals kortsteeltje
<i>Encalyptaceae, Klokhoedjesfamilie</i>		
	<i>Encalypta streptocarpa</i>	Groot klokhoedje
<i>Geocalycaceae, Terpentijnmosfamilie</i>		
	<i>Lophocolea bidentata</i>	Gewoon kantmos
<i>Grimmiaceae, Muisjesmosfamilie</i>		
	<i>Grimmia pulvinata</i>	Gewoon muisjesmos
	<i>Racomitrium heterostichum</i>	Hunebedbisschopsmuts
<i>Hedwigiaceae, Granietmosfamilie</i>		
	<i>Hedwigia ciliata</i>	Recht granietmos
<i>Hookeriaceae, Glansmosfamilie</i>		
	<i>Hookeria lucens</i>	Glansmos
<i>Hylocomiaceae, Etagemosfamilie</i>		
	<i>Hylocomium splendens</i>	Glanzend etagemos
	<i>Pleurozium schreberi</i>	Bronsmos
	<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	Riempjesmos
	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	Gewoon haakmos
	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	Pluimstaartmos
<i>Hypnaceae, Klauwtjesmosfamilie</i>		
	<i>Calliergonella cuspidata</i>	Gewoon puntmos
	<i>Hypnum andoi</i>	Bosklauwtjesmos
	<i>Hypnum cupressiforme</i>	Gesnaveld klauwtjesmos
<i>Jubulaceae, Roestmosfamilie</i>		
	<i>Frullania dilatata</i>	Helmroestmos

familie	species	soort NL
<i>Jungermanniaceae, Oortjesmosfamilie</i>		
	<i>Jungermannia gracillima</i>	Lichtrandmos
<i>Lembophyllaceae, Palmpjesmosfamilie</i>		
	<i>Isothecium alopecuroides</i>	Recht palmpjesmos
	<i>Isothecium myosuroides</i>	Knikkend palmpjesmos
<i>Lepidoziaceae, Neptunusmosfamilie</i>		
	<i>Bazzania trilobata</i>	Groot zweepmos
	<i>Lepidozia reptans</i>	Neptunusmos
<i>Leucobryaceae, Kussentjesmosfamilie</i>		
	<i>Campylopus flexuosus</i>	Boskronkelsteeltje
	<i>Campylopus pyriformis</i>	Breekblaadje
	<i>Dicranodontium denudatum</i>	Priembladmos
	<i>Leucobryum glaucum s.l.</i>	Kussentjesmos
<i>Lophoziaceae, Trapmosfamilie</i>		
	<i>Lophozia ventricosa</i>	Gewoon trapmos
<i>Lunariaceae, Halvemaantjesmosfamilie</i>		
	<i>Lunularia cruciata</i>	Halvemaantjesmos
<i>Metzgeriaceae, Boomvorkjesfamilie</i>		
	<i>Metzgeria furcata</i>	Bleek boomvorkje
<i>Mniaceae, Sterrenmosfamilie</i>		
	<i>Mnium hornum</i>	Gewoon sterrenmos
	<i>Plagiomnium affine</i>	Rond boogsterrenmos
	<i>Plagiomnium undulatum</i>	Gerimpeld boogsterrenmos
	<i>Rhizomnium punctatum</i>	Gewoon viltsterrenmos
<i>Neckeraceae, Kringmosfamilie</i>		
	<i>Neckera complanata</i>	Glad kringmos

familie	species	soort NL
<i>Orthodontiaceae, Geelsteeltjesfamilie</i>		
	<i>Orthodontium lineare</i>	Geelsteeltje
<i>Orthotrichaceae, Haarmutsfamilie</i>		
	<i>Orthotrichum affine</i>	Gewone haarmuts
	<i>Ulotia species</i>	Kroesmos onbekend
<i>Pelliaceae, Plakkaatmosfamilie</i>		
	<i>Pellia epiphylla</i>	Gewoon plakkaatmos
<i>Plagiochilaceae, Varentjesmosfamilie</i>		
	<i>Plagiochila asplenioides</i>	Groot varentjesmos
<i>Plagiotheciaceae, Platmosfamilie</i>		
	<i>Plagiothecium denticulatum</i>	Glanzend platmos
	<i>Plagiothecium laetum</i>	Krom platmos
	<i>Plagiothecium undulatum</i>	Gerimpeld platmos
<i>Polytrichaceae, Haarmosfamilie</i>		
	<i>Atrichum undulatum</i>	Groot rimpelmos
	<i>Oligotrichum hercynicum</i>	Noors mos
	<i>Pogonatum aloides</i>	Gewone viltmuts
	<i>Pogonatum urnigerum</i>	Grote viltmuts
	<i>Polytrichum formosum</i>	Fraai haarmos
	<i>Polytrichum piliferum</i>	Ruig haarmos
<i>Porellaceae, Pelsmosfamilie</i>		
	<i>Porella platyphylla</i>	Gewoon pelsmos
<i>Pottiaceae, Kleimosfamilie</i>		
	<i>Didymodon vinealis</i>	Muurdubbeltandmos
	<i>Tortula muralis</i>	Gewoon muursterretje
<i>Radulaceae, Schijfjesmosfamilie</i>		
	<i>Radula complanata</i>	Gewoon schijfjesmos

familie	species	soort NL
<i>Rhabdoweisiaceae, Rotsspleetmosfamilie</i>		
	<i>Cynodontium bruntonii</i>	Glad hondstandmos
	<i>Rhabdoweisia fugax</i>	Spits rotsspleetmos
<i>Scapaniaceae, Schoffelfmosfamilie</i>		
	<i>Diplophyllum albicans</i>	Nerflevermos
	<i>Scapania nemorea</i>	Bosschoffelfmos
<i>Sphagnaceae, Veenmosfamilie</i>		
	<i>Sphagnum capillifolium</i>	Stijf veenmos
	<i>Sphagnum quinquefarium</i>	Bosveenmos
	<i>Sphagnum rubellum</i>	Rood veenmos
	<i>Sphagnum russowii</i>	Violet veenmos
<i>Tetraphidaceae, Viertandmosfamilie</i>		
	<i>Tetraphis pellucida</i>	Viertandmos
<i>Thuidiaceae, Thujamosfamilie</i>		
	<i>Thuidium tamariscinum</i>	Gewoon thujamos

Schimmels (Paddenstoelen)

familie	species	soort NL
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Agaricales		
<i>Agaricaceae</i>		
	<i>Calvatia excipuliformis</i>	Plooivoetstuiфzwam
	<i>Chlorophyllum rhacodes</i>	Gewone knolparasolzwam
	<i>Coprinus comatus</i>	Geschubde inktzwam
	<i>Cyathus striatus</i>	Gestreept nestzwammetje
	<i>Lepiota cristata</i>	Stinkparasolzwam
	<i>Lycoperdon echinatum</i>	Stekelige stuiфzwam
	<i>Lycoperdon nigrescens</i>	Zwartwordende stuiфzwam
	<i>Lycoperdon perlatum</i>	Parelstuiфzwam
	<i>Lycoperdon pyriforme</i>	Peervormige stuiфzwam
	<i>Macrolepiota procera</i>	Grote parasolzwam
<i>Amanitaceae</i>		
	<i>Amanita citrina</i>	Gele knolamaniet
	<i>Amanita citrina</i> var. <i>alba</i>	Gele knolamaniet var. alba
	<i>Amanita fulva</i>	Roodbruine slanke amaniet
	<i>Amanita gemmata</i>	Narcisamaniet
	<i>Amanita muscaria</i>	Vliegenzwam
	<i>Amanita pantherina</i>	Panteramaniet
	<i>Amanita phalloides</i>	Groene knolamaniet
	<i>Amanita rubescens</i>	Parelamaniet
<i>Clavariaceae</i>		
	<i>Clavaria argillacea</i>	Heideknotszwam
	<i>Clavaria falcata</i>	Spitse knotszwam

familie	species	soort NL
<i>Cortinariaceae</i>		
	<i>Cortinarius alboviolaceus</i>	Lila gordijnzwam
	<i>Cortinarius camphoratus</i>	Kamfergordijnzwam
	<i>Cortinarius hemitrichus</i>	Witschubbige gordijnzwam
	<i>Cortinarius semisanguineus</i>	Pagemantel
<i>Hydnangiaceae</i>		
	<i>Laccaria amethystina</i>	Amethistzwam
	<i>Laccaria laccata</i>	Gewone fopzwam
<i>Hygrophoraceae</i>		
	<i>Arrhenia retiruga</i>	Gerimpeld mosoortje
	<i>Hygrophorus olivaceoalbus</i>	Sparrensljmkop
<i>Inocybaceae</i>		
	<i>Crepidotus mollis</i>	Week oorzwammetje
	<i>Inocybe geophylla</i>	Witte satijnvezelkop
	<i>Tubaria furfuracea</i>	Gewoon donsvoetje
<i>Lyophyllaceae</i>		
	<i>Lyophyllum decastes</i>	Bruine bundelridderzwam
<i>Marasmiaceae</i>		
	<i>Marasmius oreades</i>	Weidekringzwam
	<i>Megacollybia platyphylla</i>	Breedplaatstreephoed
	<i>Pleurocybella porrigens</i>	
<i>Mycenaceae</i>		
	<i>Mycena galericulata</i>	Helmmycena
	<i>Mycena galopus</i> varietas <i>nigra</i>	Zwarte melksteelmycena
	<i>Mycena haematopus</i>	Grote bloedsteelmycena

familie	species	soort NL
<i>Mycenaceae</i> (vervolg)		
	<i>Mycena pseudocorticola</i>	Blauwgrijze schorsmycena
	<i>Mycena pura</i>	Gewoon elfenschermpje
	<i>Mycena rosea</i>	Heksenschermpje
	<i>Xeromphalina campanella</i>	
<i>Omphalotaceae</i>		
	<i>Gymnopus androsaceus</i>	Paardenhaartaailing
	<i>Gymnopus confluens</i>	Bundelcollybia
	<i>Gymnopus dryophilus</i> s.l.	Eikenbladzwammetje s.l.
	<i>Gymnopus perforans</i>	Sparrenstinktaailing
	<i>Marasmiellus ramealis</i>	Takruitertje
	<i>Mycetinis alliaceus</i>	Grote knoflooktaailing
	<i>Rhodocollybia butyracea</i>	Bottercollybia
	<i>Rhodocollybia maculata</i>	Roestvlekkenzwam
<i>Physalacriaceae</i>		
	<i>Armillaria ostoyae</i>	Sombere honingzwam
<i>Pleurotaceae</i>		
	<i>Pleurotus pulmonarius</i>	Bleke oesterzwam
<i>Pluteaceae</i>		
	<i>Pluteus cervinus</i>	Gewone hertenzwam
	<i>Volvariella gloiocephala</i>	Gewone beurszwam
<i>Psathyrellaceae</i>		
	<i>Coprinellus domesticus</i> s.l.	Viltinktzwam s.l.
	<i>Coprinellus micaceus</i> s.l.	Glimmerinktzwam s.l.
	<i>Psathyrella candolleana</i>	Bleke franjehoed
<i>Schizophyllaceae</i>		
	<i>Schizophyllum commune</i>	Waaiertje

familie	species	soort NL
<i>Strophariaceae</i>		
	<i>Agrocybe rivulosa</i>	Geaderde leemhoed
	<i>Gymnopilus junonius</i>	Prachtvlamhoed
	<i>Gymnopilus penetrans</i>	Dennenvlamhoed
	<i>Gymnopilus picreus</i>	Oranjebruine vlamhoed
	<i>Hypholoma capnoides</i>	Dennenzwavelkop
	<i>Hypholoma fasciculare</i>	Gewone zwavelkop
	<i>Pholiota astragalina</i>	Goudvinkzwam
	<i>Stropharia coronilla</i>	Okergele stropharia
<i>Tricholomataceae</i>		
	<i>Clitocybe nebularis</i>	Nevelzwam
	<i>Clitocybe rivulosa</i>	Giftige weidetrechterszwam
	<i>Hygrocybe conica</i>	Zwartwordende wasplaat
	<i>Hygrocybe miniata</i>	Gewoon vuurzwammetje
	<i>Omphalina pyxidata</i>	Roodbruin trechttertje
	<i>Tricholoma fulvum</i>	Berkenridderzwam
	<i>Tricholoma sulphureum</i>	Narcisridderzwam
	<i>Tricholomopsis decora</i>	Gele houtridderzwam
	<i>Tricholomopsis rutilans</i>	Koningsmantel
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Amylocorticiales		
<i>Amylocorticiaceae</i>		
	<i>Plicaturopsis crispa</i>	Plooiwieswaaiertje
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Auriculariales		
<i>Exidiaceae</i>		
	<i>Exidia plana</i>	Zwarte trilzwam
	<i>Pseudohydnum gelatinosum</i>	Stekeltrilzwam
	<i>Tremiscus helvelloides</i>	Spateltrilzwam

familie	species	soort NL
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Boletales		
<i>Boletaceae</i>		
	<i>Boletus edulis</i>	Gewoon eekhoortjesbrood
	<i>Boletus erythropus</i>	Gewone heksenboleet
	<i>Boletus luridus</i>	Netstelige heksenboleet
	<i>Boletus reticulatus</i>	Vroeg eekhoortjesbrood
	<i>Leccinum scabrum</i> s.l.	Berkenboleet s.l.
	<i>Xerocomus badius</i>	Kastanjeboleet
	<i>Xerocomus chrysenteron</i> s.l.	Roodsteelfluweelboleet s.l.
	<i>Xerocomus subtomentosus</i>	Fluweelboleet
<i>Gomphidiaceae</i>		
	<i>Chroogomphus rutilus</i>	Kopperode spijkerzwam
<i>Hygrophoropsidaceae</i>		
	<i>Hygrophoropsis aurantiaca</i>	Valse hanenkam
<i>Paxillaceae</i>		
	<i>Paxillus involutus</i>	Gewone krulzoom
<i>Sclerodermataceae</i>		
	<i>Scloderma citrinum</i>	Gele aardappelbovist
<i>Suillaceae</i>		
	<i>Suillus bovinus</i>	Koeienboleet
	<i>Suillus granulatus</i>	Melkboleet
	<i>Suillus grevillei</i>	Gele ringboleet
	<i>Suillus luteus</i>	Bruine ringboleet
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Cantharellales		
<i>Cantharellaceae</i>		
	<i>Cantharellus cibarius</i>	Hanenkam
	<i>Cantharellus tubaeformis</i>	Trechtercantharel

familie	species	soort NL
<i>Clavulinaceae</i>		
	<i>Clavulina coralloides</i>	Witte koraalzwam
	<i>Clavulina rugosa</i>	Rimpelige koraalzwam
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Gloeophyllales		
<i>Gloeophyllaceae</i>		
	<i>Gloeophyllum sepiarium</i>	Geelbruine plaatjeshoutzwam
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Gomphales		
<i>Gomphaceae</i>		
	<i>Ramaria flavescens</i>	Gelige koraalzwam
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Hymenochaetales		
<i>Hymenochaetaceae</i>		
	<i>Phellinus</i> species	Vuurzwam species
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Phallales		
<i>Phallaceae</i>		
	<i>Clathrus archeri</i>	Inktviszwam
	<i>Phallus impudicus</i>	Grote stinkzwam
	<i>Phallus impudicus</i> var. <i>impudicus</i>	Grote stinkzwam var. <i>impudicus</i>
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Polyporales		
<i>Fomitopsidaceae</i>		
	<i>Daedalea quercina</i>	Doolhofzwam
	<i>Fomitopsis pinicola</i>	Roodgerande houtzwam
	<i>Laetiporus sulphureus</i>	Zwavelzwam
	<i>Piptoporus betulinus</i>	Berkenzwam
	<i>Postia caesia</i>	Blauwe kaaszwam
	<i>Postia guttulata</i>	Zwetende kaaszwam
	<i>Postia ptychogaster</i>	Boompuiet
	<i>Pycnoporellus fulgens</i>	Oranje sparrenhoutzwam

familie	species	soort NL
<i>Meripilaceae</i>		
	<i>Meripilus giganteus</i>	Reuzenzwam
<i>Meruliaceae</i>		
	<i>Bjerkandera adusta</i>	Grijze buisjeszwam
	<i>Phlebia tremellosa</i>	Spekzwoerdzwam
<i>Polyporaceae</i>		
	<i>Daedaleopsis tricolor</i>	Roodplaathoutzwam
	<i>Fomes fomentarius</i>	Echte tonderzwam
	<i>Polyporus badius</i>	Peksteel
	<i>Pycnoporus cinnabarinus</i>	Vermiljoenhoutzwam
	<i>Trametes gibbosa</i>	Witte bultzwam
	<i>Trametes versicolor</i>	Gewoon elfenbankje
	<i>Trichaptum abietinum</i>	Paarse dennenzwam
Div Basidiomycota; Klasse Agaricomycetes; Orde Russulales		
<i>Hericiaceae</i>		
	<i>Hericum flagellum</i>	Koraalstekelzwam
<i>Russulaceae</i>		
	<i>Lactarius deliciosus</i>	Smakelijke melkzwam
	<i>Lactarius deterrimus</i>	Peenrode melkzwam
	<i>Lactarius helvus</i>	Viltige maggizwam
	<i>Lactarius necator</i>	Zwartgroene melkzwam
	<i>Lactarius rufus</i>	Rossige melkzwam
	<i>Lactarius salmonicolor</i>	Zilversparmelkzwam
	<i>Lactarius semisanguifluus</i>	Vaalrode melkzwam
	<i>Russula cyanoxantha</i>	Regenboogrussula
	<i>Russula ochroleuca</i>	Geelwitte russula
	<i>Russula velenovskyi</i>	Schotelrussula

familie	species	soort NL
<i>Stereaceae</i>		
	<i>Stereum rugosum</i>	Gerimpelde korstzwam
	<i>Stereum subtomentosum</i>	Waaierkorstzwam
Div Basidiomycota; Klasse Dacrymycetes; Orde Dacrymycetales		
<i>Dacrymycetaceae</i>		
	<i>Calocera cornea</i>	Geel hoorntje
	<i>Calocera viscosa</i>	Kleverig koraalzwammetje
	<i>Dacrymyces capitatus</i>	Gesteelde druppelzwam
	<i>Dacrymyces stillatus</i>	Oranje druppelzwam
Div Basidiomycota; Klasse Tremellomycetes; Orde Tremellales		
<i>Tremellaceae</i>		
	<i>Tremella foliacea</i>	Bruine trilzwam
	<i>Tremella mesenterica</i>	Gele trilzwam
Div Ascomycota; Subdiv Pezizomycotina; Klasse Leotiomycetes; Orde Heliotales		
<i>Helotiaceae</i>		
	<i>Ascocoryne sarcoides</i> s.l.	Paarse knoopzwam s.l.
Div Ascomycota; Subdiv Pezizomycotina; Klasse Leotiomycetes; Orde Leotiales		
<i>Leotiaceae</i>		
	<i>Leotia lubrica</i>	Groene glibberzwam
Div Ascomycota; Subdiv Pezizomycotina; Klasse Pezizomycetes; Orde Pezizales		
<i>Pyronemataceae</i>		
	<i>Aleuria aurantia</i>	Grote oranje bekerzwam
Div Ascomycota; Subdiv Pezizomycotina; Klasse Sordariomycetes; Orde Hypocreales		
<i>Cordycipitaceae</i>		
	<i>Cordyceps militaris</i>	Rupsendoder
Div Ascomycota; Subdiv Pezizomycotina; Klasse Sordariomycetes; Orde Xylariales		
<i>Xylariaceae</i>		
	<i>Xylaria hypoxylon</i>	Geweizwam

Lichenen (Korstmossen)

familie	species	soort NL
<i>Baeomycetaceae</i>		
	<i>Baeomyces placophyllus</i>	Gelobde heikorst
	<i>Baeomyces rufus</i>	Rode heikorst
<i>Cladoniaceae</i>		
	<i>Cladonia coccifera</i>	Rood bekermos
	<i>Cladonia digitata</i>	Vertakt bekermos
	<i>Cladonia floerkeana</i>	Rode heidelucifer
	<i>Cladonia grayi</i>	Bruin bekermos
	<i>Cladonia ramulosa</i>	Rafelig bekermos
<i>Hygrophoraceae</i>		
	<i>Lichenomphalia ericetorum</i>	Gewoon veentrechtertje
<i>Icmadophilaceae</i>		
	<i>Dibaeis baeomyces</i>	Roze heikorst
<i>Lecideaceae</i>		
	<i>Lecidea lithophila</i>	Zwarte granietkorst

familie	species	soort NL
<i>Parmeliaceae</i>		
	<i>Evernia prunastri</i>	Eikenmos
	<i>Hypogymnia physodes</i>	Gewoon schorsmos
	<i>Hypogymnia tubulosa</i>	Witkopschorsmos
	<i>Parmelia saxatilis</i>	Blauwgrijs steenschildmos
	<i>Parmotrema perlatum</i>	Groot schildmos
	<i>Platismatia glauca</i>	Groot boerenkoolmos
	<i>Pseudevernia furfuracea</i>	Purper geweimos
	<i>Usnea species</i>	Baardmos onbekend
<i>Peltigeraceae</i>		
	<i>Peltigera canina</i>	Groot leermos
<i>Pertusariaceae</i>		
	<i>Pertusaria leioplaca</i>	Glad speldenkussentje
<i>Stereocaulaceae</i>		
	<i>Lepraria finkii</i>	Gelobde poederkorst
<i>Teloschistaceae</i>		
	<i>Gyalolechia flavovirescens</i>	Betoncitroenkorst
<i>Umbilicariaceae</i>		
	<i>Lasallia pustulata</i>	<i>Lasallia pustulata</i>

Mycetozoa (Slijmzwammen)

familie	species	soort NL
<i>Physaraceae</i>		
	<i>Fuligo septica</i>	Heksenboter

Cyanobacteria (Blauwalgen)

familie	species	soort NL
<i>Nostocaceae</i>		
	<i>Nostoc commune</i>	

Verantwoording

Door meerdere deelnemers zijn waarnemingen ingevoerd op Observation.org. David heeft de exports hiervan verzameld en omgezet in tabellen. Deze zijn door Wim aangepast en opgemaakt voor het verslag.

Van verschillende deelnemers zijn tekstbijdragen ontvangen, namelijk van Loek, Geertje, Claudine en Sietske (via Loek).

Foto's zijn gemaakt door Ans, Claudine en José, voor zover vermeld, en voor het overige door Wim.

Het verslag is samengesteld door Wim.

Saint-Quirin

Duitse brem

Nabij La Sarre Blanche